

KIR. KÖZJEGYZŐK
KÖZLÖNYE

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

Felelős szerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1929.
Held János könyvnyomdája II., Margit-körút 7. Telefon: Aut. 536—95.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő :
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal : Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. Aut. 517—16.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári
csekk számlája : 41.951.

TARTALOM.

osgyáni Rónay Károly dr. v. kir. közjegyző. A magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése.

Telman Sándor dr. csepregi kir. közjegyző. Adatok a csődönkivüli kényszeregyesség — és csődeljárás reformjához a közjegyzői intézmény szempontjából.

Közlemények.

Lord Rothermere válasza.

Uj kir. közjegyzők.

Kitüntetések.

Uj közjegyzői állás rendszeresítése.

A közjegyzőség mint üzlet.

A közjegyző működési köre.

Dijmegállapítási abuzusok.

Lapsus-ok.

A Közjegyzői Dijszabás könyvecskéjének II-ik kiadása.

Kihirdetett törvények.

Rendeleték.

Judicatura.

A Magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése.

Írta : *osgyáni Rónay Károly dr. v. kir. közjegyző.*

(Folytatás.)

V.

Az 1874. évi XXXV. t. c. megalkotása.

A magyar közvéleménynek a létesítendő közjegyzői intézmény mikéntje tekintetében megindult ezen forrongás idején Bittó István, akkori igazságügyi miniszter, célszerűnek látta a Bogdán-féle francia szabású közjegyzői törvénytervezet félretételével titkárát, Ökröss Bálintot egy újabb törvénytervezet kidolgozásával megbízni.

A miniszteriumban azon belátás kerekedett fölül, hogy a magyar viszonyok semmi tekintetben sem elég érettek arra, hogy azokba a hatalmasan kifejlett francia közjegyzői intézményt át lehessen ültetni oly mértékben, ahogy azt Bogdán tervezte.

Ökröss Bálint munkája alapjául a már előbb hivatkozott

1871. évi osztrák közjegyzői törvénynek előmunkálatait vette, mert akkor csak ezek állhattak rendelkezésére. Be kell látnunk, hogy azt helyesen tette. Nem csak az államjogi kapcsolat indította őt arra, hanem a jogviszonyok hasonló, sőt több tekintetben szinte azonos volta, mert hiszen az osztrák telekkönyvi rendtartás és a vele kapcsolatos, általunk recipiált rendelkezései folytán az osztrák polgári törvénykönyv nagy részénélünk is hatályban volt. A mi közgazdasági és műveltségi viszonyaink is sokkal inkább hasonlítottak az osztrákokéhoz, mint a franciákéhoz, noha még az osztrák viszonyok is, különösen azon időben, sokkal előrehaladottabbak voltak a mieinknél.

A munka lassan haladt előre és nagynehezen lett a közvélemény gyakori sürgetése, sőt az országgyűlés képviselőházában is felhangzott sürgetések dacára beterjesztve. Így Kármán Lajos képviselő 1873. február 10-én interpellációban sürgette a közjegyzői törvényjavaslat mielőbbi beterjesztését, amit dr. Pauler Tivadar, akkori igazságügy-miniszter meg is ígért. Szavát meg is tartotta, mert a törvényjavaslatot 1873. május 3-án a képviselőháznak beterjesztette.

A beterjesztett törvényjavaslatot részletesebben ismereteni fölösleges, mert az lényegileg azonos magával a törvénnyé vált 1874. évi XXXV. törvénycikkkel. Minthogy azonban a használatban lévő közjegyzői törvénykiadások úgy vannak megszerkesztve, hogy az alaptörvénynek a novella (1886. évi VII. törvénycikk) által módosított részei ennek megfelelő szakaszaival vannak helyettesítve, tehát az eredeti szöveg azokból meg nem ismerhető; a lényegesebb megváltoztatott alaptörvénybeli szakaszokat röviden vázoló:

Az alaptörvény 2. szakasza szerint a közjegyzői képesítés közt, mint feltétlen kellék fel van sorolva két évi, bár megszakított közjegyzői gyakorlat is.

A 18. szakasz a jelölt elméleti képesítésénél csak annyit ír elő, hogy annyit tartozik kimutatni, hogy „a szabályszerű elméleti vizsgálatokat és pedig a magyar jogból ilyenemű hazai intézetnél sikerrel letette.”

Az 54. §. a jogügylet érvényességéhez, házasfelek és jegyesek közt, kevesebb fajta jogügyletnél kívánja meg a közokiratba foglalást. A novella e tekintetben némileg kiterjesztő.

A 78. §. a közjegyzőt nem jogosította fel, hogy tolmács alkalmazása nélkül is felvehessen nem magyar nyelvű ügyfelekkel okiratot azon esetben, amikor az ügyfél nyelvéen is bir okirat felvételi jogosultsággal.

A novella többi módosításai inkább csak szabatosabban szövegezik meg az alaptörvény által elérni kívánt célt és a fegyelmi eljárást körvonalazza szabatosabban, de szigorúbban is.

A törvényjavaslat indokolása rövid, némileg hideg, de világos. A közjegyzőség célját és helyes megszervezési módját a következőképpen adja elő:

„Az állam feladata gondoskodni nemcsak anyagi törvények alkotásáról, amelyek a jólétnek irányt adhatnak, de annak összes nyilvánulásait fel nem karolhatják, hanem egyszersmind oly közegek felállítása által, amelyek már a jogok keletkezésére, a jogügyletek kötésére befolyva, ezeknek nagyobb szabályszerűségét és világosságát biztosítják s ezáltal a jogok biztosságára s így az összeütközések és perek okainak s így számának csökkentésére üdvös befolyást gyakoroljanak . . . Ily elemet, mely egyrészt a pártatlanság kellékével birjon, de másrészt még se legyen az állam bírói hatalmának közege: a közjegyzőségben találunk. A közjegyzői intézmény tehát igazságügyi szervezetünkben szükséges tagot állít fel, mely hatáskörébe átveendi és az állam minden terhelte-

tése nélkül célszerűbben és jobban végzendi részét azon teendőknek is, amelyek eddig a bíróságok és ügyvédek kezében voltak.“

„A jogi szakértelmen kívül, amelyet, mint alapfeltételt külön kiemelni szükségtelen, két tulajdonság — pártatlanság és közhitelesség, — képezi általános alapját mindazon üdvös eredményeknek, amelyet a felek érdekeire, a jogszolgáltatásra és az igazságszolgáltatás ügyeire nézve a közjegyzőségtől várni jogosítva vagyunk. A másik általános értékű előnye a közjegyzői intézménynek, a közhitelesség s abból foly: az általa kiállított okmányok hitelessége.“

„A közjegyzőnek első nélkülözhetetlen személyes tulajdonsága a feddhetlen jellem, amely kizár minden oly erkölcsi fogyatkozást, mely által a közjegyző tekintélye és az iránta való közbizalom megingattathatnék. A másik nélkülözhetetlen tulajdonság: a jogi képzettség, melyet a javaslat épp oly szigorral megkíván, mint a bírónál és ügyvédnél. Szükséges biztosítékai továbbá a közjegyzői intézmény sikerességének: a közjegyzői hivatal kizárólagos volta és a közjegyző által adandó pénzbeli biztosíték. Az első szükséges azért, hogy a közjegyző minden oly foglalkozástól eltiltassék, amely egyrésztől őt hivatásától elvonná és másrésztől magának az intézmény tekintélyének árt-hatna. A pénzbeli biztosíték célja pedig az, hogy a közjegyző által okozott károk megtérítésére szolgálván, a közönségben az intézmény iránt ezáltal is bizalmat keltsen.“

„A részrehajlatlanság alapja az egész közjegyzői intézmény hitelének s ezzel kapcsolatban áll a közjegyző azon kötelezettsége, hogy a jogügyletek megkötésénél ne csak gépies eszköz legyen, hanem a feleket jogi tanács-csal támogassa. — Szintén egyik lényeges feltétele a

közjegyzőség iránti bizalomnak a közjegyző titoktartási kötelezettsége mindazon ügyekre nézve, amelyekben, mint közjegyző közreműködött. Ily feltétel továbbá a közjegyzőnek felelőssége. A törvényekben megállapított és részletesen szabályozott felelősség a közjegyzőt teszi óvatosabbá és pontosabbá és emeli a közönség bizalmát, biztosítékot nyújtván arra nézve, hogy a közjegyző mulasztását, vagy kötelesség szegését a kártérítés és büntetés nyomon fogja követni.“

Ezen megállapítások szabatosak és feltétlenül helyesek. Csak egyetlen eredeti intézkedés: a közjegyzői óvadék bizonyult fölöslegesnek. 53 évi tapasztalat meggyőzte az igazságügyi kormányt arról, hogy a törvénybe iktatott biztosíték arra sokkal csekélyebb, semhogy garanciát nyújthatna, s hogy viszont a feddhetlen erkölcsi minőség minden pénzbeli biztosítéknál nagyobb biztonságot nyújt; azért a pénzbelit meg is szüntette.

Maga a törvényjavaslat, amint már említém, az osztrák 1871. évi közjegyzői rendtartásra támaszkodik. Nem vette át ebből a közjegyzői kartársi testület intézményét, (Notaren Collegien), amit sajnálatosnak tartok. Viszont azonban a fegyelmi bíróságot, a közjegyzői kar tekintélyét jobban megóvó módon szervezte meg, mint az osztrák.

A beterjesztett törvényjavaslatot a képviselőház örömmel fogadta és csakhamar megindult annak tárgyalása. Előadója Toszt Gyula volt, aki a közjegyzői intézmény célját és főbb elveit a képviselőházban röviden ismertette. Kiemelte a többi közt, hogy „a központi bizottság azon meggyőződésben volt és van, hogy a közjegyzőtől megkívánt szigorú kvalifikáció, annak minden mellékfoglalkozástól való kizárása, a közjegyzői okiratok végrehajthatósága, továbbá az épp oly fontos, mint tágas hatás-

kör, végül a közjegyzői felelősségről szóló szigorú rendelkezéseknek a törvénybe leti fölvétele által fölruházta az intézményt mindazon kellékekkel, melyek szükségesek és kellő biztonságot nyújtanak arra nézve, hogy a nagyközönség által bizalommal fölkaroltatni és a legnagyobb mértékben igénybevétenni és használtatni fog.

Az előadónak ezen reménykedése, amint látni fogjuk, csakhamar hiúnak bizonyult, egyrészt a hatáskör szűk körre szorítása, másrészt a zugírást tulságos elterjedtsége folytán.

Utána Dulovics Ernő melegen üdvözölte ez alkalomból a minisztert és azon kívánságának adott kifejezést, hogy minden perenkivüli ügy a közjegyzőség hatáskörébe utaltassék; reméli továbbá, hogy a közjegyzői intézmény teljesen háttérbe fogja szorítani a rendkívül elharapódzott zugírást. (Ehelyett az történt, hogy 40 év múlva az igazságügyminiszter hozzájárulásával a belügyminiszter szinte korlátlanul és törvényesen megszervezte a községi jegyzők „magánmunkálatát.”)

Máday Sándor szintén örömeinek adott kifejezést a törvényjavaslat benyújtása fölött és a leendő közjegyzőkben a családok leghivebb és legmegbízhatóbb tanácsadóit üdvözölte. Kiemelte a többi közt, hogy „az ügyvédi kar összessége nem élvezi, de nem is élvezheti a jelen viszonyok közt azon tekintélyt, melyre különben jogosítva volna. Oka az ügyvédek nagyszámában és az egyesekre eső peres ügyek aránytalanságában van. Ne szaporítsuk tehát a nálunk különben is nagyszámú proletariátust egy újjal: a közjegyzői proletariátussal, hanem állítsunk fel oly intézményt, mely magában hordozza az anyagi függetlenség és erkölcsi megbízhatóság föltételeit.” Azóta bőven eltelt 56 év és az ügyvédi kar túlszufoltabb ma, mint valaha s minduntalan az ügyvéd közjegyzőség köve-

telésével áll elő és teszi kérdésessé a közjegyzői intézmény létét, amelynek viszont proletariátussá válása a közjegyzői állások folytonos szaporítása által az ügykör kellő tágitása nélkül nagy léptekkel halad előre.

Csemeghy Károly államtitkár, büntető törvénykönyvünk későbbi megalkotója, ezekre válaszolván, a túlzott reménynek lelohasztása végett célszerűnek tartotta a többi közt azon kijelentést is tenni, hogy „ha az igazságügyminiszter mindazon intézkedéseket megakarná valósítani, melyek szükségesek arra, hogy a közjegyzőség meghonosíttassék: akkor az intézmény felállítása hosszú időre tolódnék ki.” Jelezte továbbá, hogy az intézményt egyelőre csak szűk körrel tartja meghonosíthatónak, de a közönség majd megszokja és akkor hatásköre bővíthető lesz.

A törvényjavaslat fölött folyt általános vita folyamán Csemeghy előadta, hogy Dulovicsnak abbeli óhaját, hogy a peres eljárás tárgyát nem képező minden bírósági ügy a közjegyző hatáskörébe utaltassék, általánosságban nem véli teljesíthetőnek, mert például a telekkönyv vezetése sem peres birói eljárás, — a bekebelezések és törlések elrendelése szorosan véve szintén nem az, mégis jelenlegi jogrendszerünk mellett lehetetlen volna mindezeket a közjegyzőre bizni.

Az általános vita további során az intézmény ellenesei a törvényjavaslatnak vagy visszavonását kívánták, — mint például Várady Gábor — vagy pedig (különösen az államtitkár nem éppen lelkes beszédjének hatása alatt) az intézményt még szűkebb korlátok közt javasolták felállítandónak, hogy majd ha a nép hozzászokik és megérti szükségességét, akkor a közjegyzők számát is szaporítani és működésük körét is bővíteni lehet.

Micsoda ellenmondás! Felpanaszolják, hogy a falu népének a nagy távolságok és rossz utak miatt a köz-

jegyzők hozzáférhetetlenek lesznek; de egyúttal követelik, hogy minél korlátozottabb hatáskörük legyen, tehát minél kevesebben, tehát szükségképp minél nehezebben hozzáférhetők legyenek! Továbbá a többi közt azzal is érveltek, mint pl. Pulszky Ákos, — hogy ha csak 150 közjegyző neveztetnék is ki egyelőre s mindegyiknek tisztességes lélfenntartásához 2700 forint évi kereseti jövedelmet számítunk, ez máris évi 400.000 forinttal terhelné a hozzájuk forduló közönséget; ily nagy költséggel pedig kísérletezés végett a közönséget megterhelni nem szabad.

Viszont a közjegyzői intézmény barátai azzal érveltek, hogy a közönség évi 400.000 forintnál sokkal többet költ a zugirászokra és az általuk készített rossz szerződésekből eredő perekre és végrehajtásokra, amelyek viszont a birói létszám folytonos emelését okozzák, tehát ezzel szemben a közjegyzői intézmény életbeléptetése a zugirászat korlátozása és a perek megcsappanása folytán csakis áldásthozó lehet a nagyközönségre nézve.

Legmelegebben nyilatkozott Eötvös Károly a közjegyzői hatáskör minél nagyobb kiterjesztése mellett, kiemelvén: hogy „némi példát e tekintetben abban is találunk, hogy őseink sem a nemesi, sem a jobbágyi, sem a királyi városi birtokot felsőbb auktoritás nélkül átruházni nem engedték. Ott az örökvallások intézményének behozatala a jobbágyi telkekre, az úri hatóság felügyeleti jogának megállapítása, a királyi városi birtokok átruházásának kategóriái, — mindez azt mutatja, hogy őseink nagyon belátták, hogy a társadalom erősségének alapját tulajdonképpen a tulajdonjog átruházásának biztonsága képezi és ezen biztosság megszerzéséről gondoskodtak is.“ Ezzel a kisebbségi indítvány telekkönyvi hitelesítési kényszerére célzott.

Jellemző a közjegyzőellenes párthoz tartozók közül

Lázár Ádám felszólalása, aki a javaslatot időelőttinek tartja, mert a költséges bíróságokon kívül a perlekedő közönség az ugyancsak költséges ügyvédek és a pár évvel ezelőtt felállított és gyűlöletet ébresztett végrehajtói intézményt is kénytelen eltartani. Ha most egy negyedik közeget, a közjegyzőséget állítjuk be a jogéletbe, akkor valóban az állam terhére adózó, főleg a szegényebb sorsú nép nem lesz képes azt elviselni, vagy legtisztább igazságát is abban hagyni kénytelen lesz a költségek miatt. Szerinte: „entia sine necessitate non sunt multiplicanda.“ Barátja volna a közjegyzői okirat végrehajthatóságának, de el'enzi a közjegyzői kényszert, kivéve a süketnémák és vakok szerződéseinek esetében. Hivatkozik arra, hogy a szomszéd osztrák államban meghonosított telekkönyvi hitelesítési kényszert alig egy fél év múlva meg kellett szüntetni, mert azon meggyőződésre jutottak, hogy az költséges és célszerűtlen. „Ha tehát ezen intézményt ott nem találták célszerűnek, mi itt az ő közvetlen szomszédságukban ugyan ilyeneknek (t. i. kényszerintézménynek) meghonosítására ne is gondoljunk.“ Javasolja azonban, hogy a végrehajtók teendői a közjegyzőkre ruháztassanak, hogy így a gyűlölt végrehajtói intézmény megszüntethető legyen.

Tehát ezen jeles szónok szintén vagy tudatosan, vagy fölületességből az osztrák telekkönyvi hitelesítési kényszer megszüntetését, mint tényt állítja oda ami pedig — amint már említettem — valótlán. De nem akadt a magyar törvényhozásban senkisé, aki e téves állítást megcáfolta volna! A közjegyzői intézmény iránti ellen-szenv netovábbja pedig, hogy a végrehajtói népszerűtlenség ódiumát a közjegyzői karra akarta áthárítani.

Az általános vita legvégén felszólalt Pauler Tivadar igazságügyminiszter is, aki feltétlenül szükségesnek tartja hazánkban a közjegyzői intézmény meghonosítását, mert

a hiteles okiratok szerkesztése védi a polgárok jogbiztonságát, — oly ügyektől tehermentesíti a bíróságokat, amelyek nem szorosan vett birói természetűek, tehát a közönség érdekében gyorsabban és alaposabban intézhetők el, — végre, mert a közjegyzőkre ruházandó hagyatéki ügyek is gyorsabban lesznek letárgyalhatók, ami pénzügyi szempontból is előnyös lesz az államra nézve. Azonban a kényszerre nézve nagyon tartózkodóan nyilatkozott s megismételte Lázár Ádám képviselő vastag tévedését, kijelentvén, hogy „nem szeretném a törvényhozást azon helyzetbe juttatni, amelyben most éppen a Lajtán túl látjuk a törvényhozást, hol a közjegyzőkre bizott bizonyos ügyeknek azoktól való elvételét még nem határozták ugyan el, de legalább indítványba hozták.

Amint már többször említettem, ilyesmiről szó sem volt a Lajtán túl s egy igazságügyminiszternek nem lett volna szabad ily fontos kérdésben ily éppen nem alapos kijelentést tenni.

A helyzet megértése végett célszerű arra rámutatni, hogy Pauler Tivadar, a nagytekintélyű és közkedveltségű pesti egyetemi tanár, aki az igazságügyminiszteri tárcát 1872. szeptember 8-án vette át, eredetileg elég meleg barátja volt a közjegyzői intézménynek, de csakhamar átlamtitkárának, Csemeghy Károlynak, a hirneves büntető jogásznak és előzőleg hirneves gyakorló ügyvédnek teljesen befolyása alá került. Pauler kizárólag elméleti tudós volt, aki a gyakorlati életpályán sohasem érvényesítette jogi tudását, tehát már ezen egy oknál fogva is hátrányban volt Csemeghyvel szemben, aki volt akkora tudós, mint Pauler, de kiváló ügyvédi prakszis állt háta megett.

Ettől eltekintve, jellem tekintetében — már fajiságánál fogva is sokkal mozgékonyabb, határozottabb és erélyesebb volt Paulernál. Természetes tehát, hogy nézeteltérések esetén a gyakorlati és erélyes jogász felülkere-

kedett az elméleti tudós és erélytelen princípálison, Csemeghy pedig éppen nem volt a közjegyzői intézménynek meggyőződéses és meleg barátja. Ezt megokolja azon szoros barátság is, mely őt Teleszky Istvánhoz fűzte, aki szintén kiváló jogász, ügyvéd, azonfelül befolyásos politikus is volt. Teleszky pedig, amint már a II. jogászgyűlésen való szerepléséből láttuk, a közjegyzői intézménynek éppen nem volt lelkes hive és a közjegyzői kényszert, minden formáját hevesen ellenezte.

Rá kell mutatnom azon körülményre is, hogy azon időtájban kezdte meg Magyarországon a zsidóság hódító útját különösen a diplomás pályákon, tehát az ügyvédség terén is. Ebből azon következtetést merem levonni, hogy e két kiváló ügyvédet a faji összetartás, habár talán akaratlanul is, befolyásolhatta. Az lehetetlen volt, hogy az akkor is már túltengő ügyvédi kar számbavehető módon helyezkedjék el a közjegyzői pályán. Az okirat szerkesztés eladdig az ügyvédség egyik főkeresetforrása volt. E két jeles férfiú tehát — hogy úgy mondjam, — ösztönszerűleg is ellenezte a közjegyzői kényszert, sőt egyáltalán nem érzett rokonszenvet a közjegyzői intézmény meggyökeresedése iránt. Új intézményt pedig meleg és meggyőződéses rokonszenv nélkül megalkotni nem lehet. A fent érintett körülmények tehát sok tekintetben megmagyarázzák a beterjesztett törvényjavaslatnak, magával az intézménnyel szemben tanúsított szükkeblűségét, de éles világot vetnek az ügyvédi karnak a második jogászgyűléstől kezdve a törvényjavaslat alsóházi megvitatásán át mind e mai napig a közjegyzői intézménnyel szemben tanúsított barátságtalan, sőt több alkalommal egyenesen ellenségessé kiélezett magatartására is.

Az igazságügyminiszter felszólalása után a képviselőház a törvényjavaslatot általánosságban elfogadta.

(Folyt. köv.)

A d a t o k

a csődönkívüli kényszeregyezés és csődeljárás reformjához a közjegyzői intézmény szempontjából.

Irta: *Telman Sándor dr.* csepregi kir. közjegyző.

A csőd megnyitása mindig katasztrófális következményekkel járt a bukottra. A régi Róma idejében a bukott a csőd következtében megszűnt ember lenni, hitelezői becsukhatták, rabszolgaként eladhatták, sőt felkoncolhatták. Az újabb jogfejlődés már nem megy el ilyen messzire, a mai csődeljárás a legtöbb államban már csak a bukott vagyónára terjed ki, de azért a csőd állapota a jelenben is végzetes baj a bukottra, hozzátartozóira és mindazokra, akik vele összeköttetésben állanak, sőt a társadalomra is, mert a bukott vagyónal nem rendelkezhetik, üzletét, gazdaságát nem folytathatja, új vállalatokba nem foghat, a munkanélküliek számát szaporítja, mert amit nyíltan keresne, — saját és hozzátartozói legszűkebb eltartására szükséges összegek kivételével, — mind a csődtömegbe tartoznék és ezért csak bujkálva, mások kegyelméből értékesítheti munkaerejét.

Nagy baj a csőd a hitelezőkre is, mert az eljárás hosszas és költséges, úgyhogy a hitelezők követelésüknek elenyésző csekély töredékét is csak hosszú idő elteltével kaphatják meg.

Ezek a megfontolások vetették fel és valósították meg nálunk a csődönkívüli kényszeregyezési eljárás eszméjét, amelynek célja, hogy az önhibáján kívül válságos anyagi helyzetbe jutott jóhiszemű adós javára, a hitelezők egy részére gyakorolható kényszer útján is lehetővé tegye eddigi gazdasági tevékenységének a folytatását. Ez az eljárás — a csődeljárással ellentétben, nem szünteti meg az adós vagyoni existenciáját, hanem ellenkezőleg igyekszik az adós üzletét, vagy gazdaságát és jövedelmi forrását fenntartani, hogy ennek azután a hitelezők is hasznát láthassák.

Ebből a szempontból itélve a csődönkívüli kényszeregyezési eljárás a hitelezők érdekein felül elvitathatatlanul tiszteletreméltóan emberséges és szociális célt is igyekszik szolgálni. Sajnos az emberi elme ravaszsága mindig talál új módokat, hogy a törvénynek jóhiszeműségét kijátszva ebben az esetben is az adósok részére lehetővé tegye, hogy ezek kötelezettségeik s a törvény parancsai

alól kibujhassanak, s a jog nem-es intencióit meghiusítva maguknak mások kárára jogtalan előnyöket szerezzenek. — Így történt, hogy egy évtizedet meghaladó gyakorlat után, s különösen a gazdasági viszonyok rosszabbodásával, ami fokozottabb mértékben támadott meg gazdasági existenciákat, mind sűrűbben akadtak adósok, akik a törvény hézagaival visszaélve az érdekeltek, s a jogászai közvélemény számos rétegében ellenszenvet keltettek az alapjában nemes intenciójú jogalkotás iránt, úgyhogy immár mind sűrűbben hallatszanak hangok igen komoly szakkörökből is, amelyek a csődönkívüli kényszeregyezési eljárást egyenesen károsnak minősítik és eltörlését kívánják.

Ezekhez járulnak a csődeljárás lassúsága és drágasága miatt már évtizedek óta hangzó panaszok, s legújában, — államháztartási okokból — a bíróságok tehermentesítése érdekében keletkezett s a magas kormányhatalom részéről is magáévá tett kívánság.

Mindezek a tényezők időszerűvé és szükségessé tették a csődeljárás és az azzal kapcsolatos jogszabályok reformját, amelynek tehát a most nagyvonalokban vázolt panaszok és kívánságok orvoslására, illetőleg honorálására kell irányulnia.

I.

Szükséges-e a csődönkívüli kényszeregyezési eljárás fenntartása?

Olyan kérdés, amely nem egyes társadalmi osztályok és rétegek egyoldalú kívánságai, hanem általános szempontok és a nemzet egyetemes érdekeinek figyelembevételével, az elhangzott érvek és ellenérvek gondos mérlegelése és az igazságosság alapján dönthető csak el.

A közjegyzői kar érdekszféráját ez a kérdés közelebbről nem érinti, s azért a kar nagy többsége az a körül felmerült jogvitába mélyebben belebocsájtkozni nem is kíván, mert elsősorban szakkérdésnek tekinti azt, amelyben a közvetlenül érdekelt felek véleményének gondos mérlegelésével kell a végső következtetéseket levonni.

A közjegyzői kar a magas igazságügyi kormány bölcsességébe vetett teljes bizalommal reméli, hogy ez a kérdés az ország nagy érdekeire tekintettel megnyugtató módon fog megoldást találni. — Szükségesnek tartom azonban a pártatlan néző szempontjából

hangsúlyozni azt a meggyőződésemet, hogy a csődönkívüli kényszeregyezési eljárásnak fenntartása esetében is elmellőzhetetlenül szükségessé válik a csődönkívüli kényszeregyezésre vonatkozó eljárási szabályok gyökeres átdolgozása s azoknak a csődeljárással nagyobb összhangbahozatala, illetőleg a két eljárásnak egységes új törvény keretébeni szabályozása, mert a jelen jogállapot mellett épen nem hat megnyugtatólag az a körülmény, hogy habár a magában véve is már eléggé költséges kényszeregyezési eljárás meghiusulása esetében a csőd alá kerülő vagyon a kényszeregyezési eljárás költségeivel csökkentve kerül a hitelezők kielégítésére, — mégis ez az előzetes eljárás a csődre nézve teljesen értéktelenül enyészik el, mert annak semmi adata és eredménye a csődben fel nem használtatik, s a csődnitás elrendelésével minden elülről kezdődik.

Ideális és költségkimélys okából, tehát úgy az adós, valamint a hitelezők érdekében kívánatos megoldás lenne, ha a kényszeregyezési eljárás egyuttal a csődeljárás előkészítésére is szolgálna, úgy hogy az előzőnek meghiusulása esetében a csődeljárás már bizonyos előrehaladottabb állapotban folytatódna.

Kívánatos lenne, hogy amennyiben a magas igazságügyi kormány a csődjognak újabb kodifikációját határozná el a hivatalos törvénytervezet megszövegezésénél a közjegyzői karnak javaslatai megtételére alkalom adatnék.

II.

A csődeljárás gyorsítása és olcsóbbá tétele.

Az évenyben levő csődeljárásnak nagy hátránya az eljárás nehézkessége, lassúsága, a tulságos formalizmus, amik más okoknak közrejátszásával egyuttal az eljárás drágaságát is okozzák.

A csődeljárásnak tudvalevőleg gyakorlatilag legfontosabb része a bukott vagyonának a kezelése és értékesítése. Az egész csődeljárásnak végső célja a tömeg likvidálása és hogy a hitelezők méltányos kielégítéshez juthatnak-e, azon fordul meg, hogy ez a likvidálás miként sikerül.

Igaz ugyan, hogy ebben a tekintetben maguk a jogszabályok, a törvény parancsai, önmagukban véve még nem elegendők. Helyesen jegyzi meg a csődjog irodalmának egyik nagytekintélyű művelője*: „A legfontosabb dolog a csődben, hogy a bukott vagyona

* Dr. Králik Lajos „A csődtörvény“ 9. lap.

tisztességesen kezeltesék, amihez nem annyira jogtudás, mint gyakorlati életismeret, kereskedelmi élelmesség kell. Az egyes csődök is a szerint gombolyódnak le sikeresen, amint a vagyonkezelés tisztességes, hozzáértő kezekben nyugszik. A jognak magasabb lendületét ritkán érezni a csődeljárásban. Az esetek nagy tömegét tekintve elsősorban tisztességre és szorgalomra van szükség“. És valóban a csődeljárás sikere elsősorban a benne tevékenyen résztvevő személyek rátermettségétől és etikai értékétől függ. E tekintetben pedig a törvényhozásnak, sajnos, vajmi kevés befolyása lehet, mert csak évtizedek, sőt évszázadok lassu fejlődése termelheti ki a nép legszélesebb rétegeiben is azt a magas erkölcsi felfogást, amelynek általános és mindenre kiterjedő érvényesülésétől minden emberi alkotás standardja legfőképen függ. Ám ha a törvény hatályossága egyrészt ettől a kodifikációtól független tényezőtől is van függővé téve, mégis elvitathatatlan, hogy célszerű jogi rendelkezések a helyzet javításához nagymértékben hozzájárulhatnak.

A gyakorlati élet tapasztalataiból kiindulva az érvényben levő csődjog nehézkessége és drágasága ellen emelhető kifogások jelentékeny mértékben orvosolhatók lennének, a csődeljárás jóval gyorsabbá, realisabbá és olcsóbbá lenne tehető, a következő alapelvek alkalmazása mellett:

- a.) egyes cselekményekre megszabott határidők megrövidítése, —
- b.) a csődbíróság fölösleges gyámkodásának megszüntetése, —
- c.) a költségeknek csökkentése, a díjaknak minden szertelenséget kizáró, de igazságos szabályozása.

Ad. a.) A törvényben megszabott különböző határidők talán indokoltak lehettek a törvény keletkezése idejében, de a rádió és repülőgép, a 120 km. sebességgel járó gyorsvonatok s a száguldó gépkocsik korszakában szinte anachronistikus hatása van ma már ezeknek a határidőknek.

Teljesen elegendő lenne a követelések bejelentésére kitűzött határidőt (Cst. 89. §-ának 5. pontja és 125. §-a) minden esetben 30 napban, a felszámolási tárgyalás határnapjának kitűzésére szolgáló határidőt (Cst. 89. §-ának 6. pontja) pedig 15 napban megállapítani, annál is inkább, mert a bejelentési határidőnek elmulasztása nem zárja el a hitelezőt a követelés utólagos bejelen-

tésének lehetőségétől, — a 15 napi határidő pedig elégséges arra, hogy a tömeggondnok teendőit előkészítse.

Lendíthetne talán valamit az ügymenet gyorsításán az is, ha törvény szabná meg a tömeggondnok részéről folyamatba tett, ugyszintén a tömeg ellen indított perek soronkívüli sürgősségét, s a törvény eme parancsának végrehajtása a felügyeleti hatóságok részéről szigorú ellenőrzés alá esnék.

Ad. b.) Az ügymenet vontatottságának nagyban okozója a csődbíróság tulságos gyámkodása.

A csődvagyon kezelésére és értékesítésére nézve elméletileg kétségtelenül legtetszetősebbnek látszik az a megoldás, amely ezek tekintetében teljes autonómiát ad a hitelezőknek. Mert hiszen a csődvagyon tulajdonképpen a hitelezőké, s ezeknek saját érdekük, hogy a kezelés és értékesítés megfelelő módon: gyorsan és olcsón történjék. Sajnos ez a rendszer ott, ahol az egész vonalon következetesen van kiépítve, mint például az angol jogban, a gyakorlatban rossznak bizonyult, mert valóságban a hitelezők nagy többsége nem törődik a tömeg kezelésével, nem akar költekezni a vagyonkezelés ellenőrzésére, s ebből visszaélések keletkeznek. Ezért a bíróság teljes kikapcsolása az eljárásból nem mutatkozik kívánatosnak. De hiszen a mi törvényünk nem is áll tisztán a hitelezők korlátlan autonómiája, hanem egy vegyes rendszer elvi alapján, amelynél a vagyon kezelése és értékesítése nem pusztán a hitelezők képviselőjére van bízva, hanem tág tér nyílik a közreműködésre és ellenőrzésre, a bíróság részéről kinevezett tömeggondnoknak és a csődbiztosnak is és ez elég garancia a visszaélések megakadályozására. — Ilyen körülmények között tehát a bíróságnak jelenleg fennálló tulságos gyámkodása a már káros hatású másik végletet képviseli.

A vagyon kezelése és értékesítése főleg célszerűségi kérdések elbírálásából áll s elsősorban üzleti szellemet, élelmességet és mozgékonyt követel. Ebből a szempontból tehát teljesen megnyugtató, ha a közvetlenül érdekeltek akarata megfelelő garanciák mellett érvényesül. A csődbíróság bevonása elsőfokon ezekben a tisztán adminisztratív és üzleti jellegű kérdésekbe nem látszik célszerűnek és szükségesnek, s a gyakorlatban amúgy sem tekinthető hatásosnak, mert legtöbbször csak formális jelentősége van, csak az akták ide-oda küldözgetésével jár, s az eljárást ok nélkül lassítja.

Ha a tömeggondnok és a csődbiztos, akiknek mindegyike

más más szempontból bírálja a felmerült kérdéseket, valamely intézkedés megtételére nézve egyetértenek, úgy ez az egyetértés az emberi lehetőség határain belül igazán megnyugtatóan szolgálhat a korrekt elintézésre nézve, valamint a tekintetben is, hogy visszaélés nem forog fenn, úgyhogy ezen felül a Cst. 160. §-a esetében még a bíróság formális jóváhagyásának is külön kikérése felesleges és csak az ügy halogatását eredményező követelmény.

Célszerű lenne tehát a bíróság tevékenységét csődügyekben tisztán az elmellőzhetetlenül birói mérlegelést és döntést igényelő kérdésekre szorítani, vagyis a bíróság hatáskörébe csak az eljárás megindításához, az eljárás során vitássá vált kérdések eldöntéséhez, az ügy végleges felülvizsgálásához és befejezéséhez szükséges tenni-valókat utalni, egyébként azonban az ügy lebonyolítását a csődbiztos (aki az alább kifejtendők szerint, de lege ferenda, a kir. közjegyző, mint birói kiküldött lenne) részéről vezetett eljárás során, a hitelezők autonómiájának némi kiterjesztésével, az érdekeltek öntevékenységének fennhagyni.

Ebből a szempontból bátran lehetne a Cst. 160. §-ának első bekezdése akként módosítható, hogy az ott felsorolt esetekben a csődbíróság felhatalmazását a csődbiztos hozzájárulása pótolja. Bátran a közjegyző-csődbiztos lehetne a bíróság helyett feljogosítani a közadós esküjének kivételére (csődtörvény 119. §.) és bátran el lehet rendelni, hogy a bejelentések a csődbiztosnál tétessenek meg.

Ad. c.) Az a.) és b.) alatt megjelölt elvek érvényesülése lüktetőbbé tenné az egész eljárást, csökkentené a tömeg kezelési költségeit, közelebb hozná a csőd befejezését s közvetve olcsóbbá is tenné az eljárást.

Ez utóbbi tekintetben nagy lépést jelentene még a tömeggondnoki díjak törvényi szabályozása is, mert minden elfogulatlan szemlélő be kell, hogy lássa, hogy a jelenleg ezen a téren uralkodó állapotok a törvény céljának és a felek érdekeinek egyáltalában nem felelnek meg.

Távol áll e dolgozat írójától a tisztességes munka értékének lekicsinylése, s e munka méltó díjazására irányuló jog kétségessé tétele. A közjegyzői kar mindig előharcosa volt annak az igazságos elvnek, hogy a keserves évek tanulmányai árán megszerzett szellemi képesítésének meg kell találni a méltó jutalmát. Ám miközben soha sem szünt meg ennek az elvnek jogosságát hangoztatni, éppen olyan határozottsággal utasított és utasít vissza minden

szertelenséget, amely a méltányosság époly tiszteletreméltó követelményébe ütközik. Elvégre a csődtömegnek mégis csak az lenne a rendeltetése, hogy az nagyobb részben a hitelezők kielégítésére, nem pedig ezeknek megrövidítésével, egyeseknek a méltányosság határát messze fullépő, a kifejtett munkássággal legtöbbször arányban sem álló jutalmazására fordíttassék.

Azt hiszem általános és a tisztas ügyvédi kar körében is megnyilvánuló közóhajt juttatok kifejezésre amikor e tekintetben azt a kívánságot tolmácsolom, hogy a tömeggondnoki díjak szabatosan megállapított kulcs alkalmazásával szabályoztassanak.

III.

A bíróságok tehermentesítésének lehetősége a csődönkívüli kényszeregyezségi — és a csődeljárásban.

A kir. közjegyzői kar közreműködése.

Az igazságügyi kormánynak az a törekvése, hogy a perenkívüli joganyagot a bíróságok hatásköréből kivonni, s ezáltal a bíróságokat tehermentesíteni törekszik, nemcsak a közjegyzői kar, hanem — úgy vélem — az általános jogászai közvélemény részéről is rokonszenves fogadtatásra talál.

Megokolt és kívánatos elvi szempontból, mert hiszen a bíróságok tulajdonképeni hivatása a jogviták eldöntése és ebben a feladatában annál tökéletesebben fognak tudni helyt állani, mentől jobban tehermentesítik őket a csak szükségből, eddig csupán a jogbiztonság nagyobb megóvása végett hozzájuk utalt adminisztratív jellegű munka anyag alól.

De kívánatos az államháztartás szempontjából is, mert a bíróságok mai túlterheltsége mellett az igazságszolgáltatás csődjének elkerülése a bíróságok munkaerejének szaporítása nélkül csakis úgy képzelhető el, ha a munkaanyag egy része a bíróság válláról a teher hordozására hivatott és képes más vállakra helyeztetik át.

Ez az elgondolás hozta létre az örökösödési eljárás novelláját, s ez teszi most megfontolandóvá ebből a szempontból is a csőd és a csődönkívüli kényszeregyezségi eljárásnak reformját.

Az örökösödési eljárás reformja ezt a célját tekintve sajnos, nem váltotta be teljes mértékben a hozzáfűzött reményeket, mert — félmunkát végezve, a kezelői teendők nagy részét áthárította ugyan, minden lényegesebb rekompenzáció nélkül a közjegyzői

karra, ém épen az érdemi rész végleges elintézését hagyta meg továbbra is a bíróságok terhéül, s ezzel épen a drágábban fizetett munkaerők számának leszállítását, illetőleg azoknak más beosztásban alkalmazását tette lehetetlenné. — Legfőbb akadályt ebben a kérdésben az a magasabb helyekről is táplált elvi kifogás alkotja, hogy t. i. a hagyaték átadása joghatósági aktus, s ilyen joghatósággal a közjegyző mai jogrendszerünkben felruházva nem levén, a közjegyzői intézmény lényeges átalakítása nélkül, a hagyaték átadására fel nem jogosítható. E felfogás helyességének erősen vitatható voltát, sőt tarthatatlanságát Dr. Pálffy Gyula pécsváradi kir. közjegyző a magyarországi királyi közjegyzők 1928 évi pécsi vándor közgyűlésén nagysikerű, alapos értekezésében (1. Közjegyzők Közlönye 1928 évi VI. számát) fényes okfejtéssel mutatta ki ugyan, mégis az aggály — mint hazajáró lélek — még folyton kísért és egyelőre még nagyban hátráltatja az örökösödési eljárás reformjának egészséges befejezését.

A csődreform keretében a közjegyzői kar — ha t. i. tevékenysége a csődeljárás keretében fel fog használtatni, — olyan messzemenő és gyökeres átalakítást célzó követelésekkel, mint aminőket az örökösödési eljárásra nézve táplál, — nem állhat elő. Évszázadok tapasztalata bizonyítja, hogy jó csődeljárást a hitelezők korlátlan autonómiája alapján s a birói ellenőrzés és beavatkozás teljes kizárása mellett teremteni nem lehet. Angliában ahol az autonómia elve a legteljesebben érvényesül, a vagyonnevelés és értékesítés a lehető legrosszabb és szinte botrányos állapotokra vezet.

A csődbíróságok teljesen megszüntetését kívánni tehát nálunk is szerencsétlen gondolat lenne. A birói beavatkozás lehetősége okvetlenül fenntartandó, mint jól bevált biztosíték a hitelezők autonómiájának visszaélései ellen.

Ez a követelmény azonban máris arra int, hogy a csődeljárás reformjának a bíróságok tehermentesítésére nézve várható hatása elé tulságosan vérmes reményekkel ne tekintsünk. A csődügyek a bíróságokat a reform megvalósulása esetében is okvetlenül továbbra foglalkoztatni fogják. Legfeljebb arról lehet majd szó, hogy a munkateher a lehetőség szerint csökkentessék. Ennek a munkatehernek a mérve azonban eddig is irreális megítélésben részesül, mert a csődügyek száma még a mai kétségbeejtő gazdasági viszonyok mellett is korántsem olyan nagy, amint azt a

nagyközönség általában képzele. — Hamarjában csak a pécsi kir. törvényszék mint csődbíróság statisztikai adatai állanak rendelkezésemre, ezek szerint pedig a közel 60.000 lakóst számláló Pécs városában folyamatban volt:

	1924	1925	1926	1927	1928	1929
	é v e k b e n					év első negyedében
csődeljárás	—	—	4	6	2	1
kényszeregyezési eljárás	14	34	17	2	27	2

Ez az arány állott fenn minden valószínűség szerint az ország többi vidéki városában is. Hogy Budapesten minő volt a helyzet, azt nem tudom, de ha aránylag talán nagyobb volt a mozgalom, nem hihető, hogy a vidéki arányokat abnormisan túlszárnyalta volna.

A csődügyeknek ilyen fluktuációja a bíróságok túlságos megterhelését még nem vonja maga után s ha figyelembe vesszük, hogy az esetleges reform nagyon radikális változást a bíróságok mentesítése tekintetében semmiesetre sem fog maga után vonni, úgy bizonyos szkepticizmus nagyon is indokolt a várható eredményt illetőleg.

Felmerülhetne ugyan az az eszme, hogy a kir. bíróságok tehermentesítése végett a csődbíróságok joghatósága választott bíróságokra ruháztassék, ami kétségtelenül már jelentékeny tehermentesítést eredményezne. Tekintve azonban azokat a rendkívüli nehézségeket, amelyek az ilyen választott bíróságok kielégítő megalakítása tekintetében fennforognak, továbbá azokat az aggodalmakat, amelyek bármilyen választott bíróság megnyugtató, pontos és gyors működését illetőleg, gyakorlati tapasztalatok alapján legalább is teljesen alaptalanoknak nem minősíthetők, — tekintve végül azt a bizonyosságot, mely szerint ilyen választott bíróságok működése az érdekeltek körében feltétlen bizalommal csak akkor találkozónék, ha annak elnöke a függetlenség, pártatlanság, jogiképzettség és a felelősség tudatának ismerveivel felruházott aktív ítélőbírák sorából kerülne ki, aminek egyébként a 1925. VIII. t. c. 20. §-a akadályul nem szolgálna, be kell látnunk, hogy a mai csődbíróságokat a csődeljárásban választott bíróságokkal helyettesíteni eredményes és célravezető nem lenne s a kir. bíróságok tehermentesítése tekintetében sem hozná meg a várt eredményt.

Mi hát a teendő?

A csődbíróságok szükséges fenntartása esetében mindaz,

amit ezeknek tehermentesítése érdekében tenni lehet — szerény nézetem szerint — abban áll, hogy mentesíteni kell őket minden szoros értelemben vett birói beavatkozást nem igényelő munkatöbblet alól, s amennyiben a mai jog őket ilyenekkel terheli, át kell ezeket hárítani más alkalmas személyekre. És ez az a pont, amelynél a közjegyzői intézmény közreműködése kombinációba jöhet. Kézenfekvő ugyanis, hogy a bíróságoknak a csődreform keretében szándékolt tehermentesítésénél is arra a kérdésre, hogy az eddig birákkal végeztetett munka, vagy annak legalább egy része, kiknek vállaira háríttassék át, elsősorban a közjegyzői kar jöhet figyelembe, mint amely strukturájánál, lényegénél, eredeti rendeltetésénél és alapítása óta állandóan megőrzött és ma is elismert magas erkölcsi színvonalánál fogva az egész perenkivüli jogszolgáltatás ellátására valósággal predestinálva van.

Azt hiszem, nem jutok ellentétbe a közjegyzői kar túlnyomó többségének a felfogásával, amidőn annak az óhajnak adok kifejezést, hogy a kir. közjegyző közreműködése csakis olyan természetű legyen, amely a közjegyzői intézmény eszméjével, a jogfejlődés irányával összhangban áll. Kirekesztendő tehát ez a közreműködés minden olyan aktusból, amely birói mérlegelést és döntést tesz szükségessé, ellenben minél tágabb tér nyitandó részére az eljárásnak azokban a mozzanataiban, amelyek közhitelű ellenőrzést, tanúsítást, vagy adminisztratív jellegű beavatkozást — ilyennek tekinteném a Cst. 119. §-ában megszabott eskü kivételét is — igényelnek.

Ilyen szemszögből ítélve meg a helyzetet a ma érvényes csődönkívüli kényszeregyezési eljárás nézetem szerint egyáltalán nem nyújt kedvező talajt a közjegyzői kar közreműködésére abban az értelemben, hogy az eljáró birói személy munkakörét átvegye.

A ma érvényes kényszeregyezési eljárásban az eljáró egyes bíró jogállása, az adminisztratív jellegű tevékenység mellett annyira át van szöve szoroson birói joghatóságon alapuló jogosítványokkal (a vagyon zárlatának, gondnoki kezelésének elrendelése, vitássá tett kérdések eldöntése, az adósnak az eskü alól való felmentése, az egyezség jóváhagyása, vagy a jóváhagyás megtagadása stb.), hogy a kir. közjegyző tevékenységének szerves beillesztése ebbe az ügykörbe, az eljárás gyökeres reformja nélkül, csak minimális mértékben és csak az eljárás gyorsasága rovására és a bíróság tehermentesítésének csak igen csekély reményével lenne keresztülvihető.

Másként alakul a helyzet a csődeljárás terén, ahol a csődbiztos egész ügyköre en bloc, sőt megfelelő kibővítéssel minden nehézség nélkül a kir. közjegyzőre lenne ruházható.

Jelen sorok szerény írója, minthogy elsősorban a meglevő állapotokból kell kiindulnia, a most kifejtett okoknál fogva csupán a csődeljárásra nézve szándékozik a fentebb részletezett elvek, következményeként szükségesnek mutatkozó módosításokra nézve részletes tervezetet készíteni.

Konkrét javaslatai e tekintetben a következők:

1. §.

A Cst. 89. §-ának 6. pontjában megszabott 30 napos határidő 15 naposra, — a Cst. 125. §-ában megszabott 30—90 napos bejelentési határidő minden esetben 30 naposra változtatandó.

* * *

Ennek a rendelkezésnek célszerűségét fentebb II. alatt már részletesen megokoltam.

2. §.

A Cst. 93. §-a helyébe a következő rendelkezés lépne:

A bíróság csődbiztosul kir. közjegyzőt nevez ki, még pedig Budapesten azt a kir. közjegyzőt, akinek az örökösödési ügyekre nézve megszabott működési körében a közadós utolsó lakóhelye volt, illetőleg ingatlan vagy ingó javai vannak, kereskedelmi csőd esetében pedig azt a kir. közjegyzőt, akinek működési körében a kereskedőnek telepe, illetőleg a kereskedelmi társaságnak székhelye van. A közkereseti és betéti társaság tagjai, illetőleg beltágjai elleni csődeljárásban azt a kir. közjegyzőt kell kinevezni, akinek működési körében a társaság székhelye van (Cst. 72. §.)*

Vidéken azt a kir. közjegyzőt kell kinevezni csődbiztosul, akinek hatásköre örökösödési ügyekben kiterjed annak a járásbíróságnak a területére, amelyen a Cst. 72. §-ában megszabott megkülönböztetések szerint a közadós utolsó lakóhelye, ingatlan vagy ingó vagyona, kereskedői telepe, illetőleg a kereskedelmi társaság székhelye van. Ha a járásbíróság területére több közjegyző

* A Budapesten ügyködő kir. közjegyzők csődbiztosi kirendelésének rendszere tekintetében véleményünk nem egyezik a cikkiróéval, mivel a javasolt rendszer Budapesten az ezirányú kirendelések teljesen aránytalan és igazságtalan megosztását eredményezné. (A szerk.)

hatásköre terjed ki, a csődbíróság ügyelni köteles, hogy azok az ilyen kinevezésekben egyenlő arányban részesüljenek.

Ha a csődbiztosul kinevezett kir. közjegyzőnek a kamaránál bejegyzett helyettese van, ez őt akadályoztatása esetében a csőd-eljárás során minden teendőjében hivatalból helyettesítheti. — Ilyen helyettes nemlétében a helyettesítésre nézve a közjegyző székhelye szerint illetékes járásbíróság esetről-esetre intézkedik.

Ha a járásbíróság székhelyén több kir. közjegyző működik, úgy helyetteket elsősorban ezek közül kell rendelnie.

* * *

Megokolás. Ajánlatos a csődbiztos kir. közjegyző munkáját járásbíróságok, illetőleg Budapesten a közjegyzői kerületek szerint decentralizálni, egyrészt, mert a decentralizáció a helyi közelség folytán a közjegyző működését és az ellenőrzést megkönnyíti, s olcsóbb is, másrészt a közjegyzői kar körében arányosabb munkaelosztódást tesz lehetővé.

Ugyanegy vidéki járásbíróság területén működő kir. közjegyzők között a fentebb idézett rendelet szerint a hagyatéki ügyekre nézve megállapított, havonta váltakozó hatáskört a csődügyekre is kiterjeszteni azért nem lenne megfelelő, mert ezeknek az ügyeknek aránylag csekély száma ilyen módon az igazságos elosztódást nem biztosítaná.

A csődbiztos hivatalból helyettesítése akadályoztatása esetére a kamaránál bejegyzett kir. közjegyzőhelyettes által, szükséges az eljárás fennakadásának elkerülése végett és összhangban is áll az 1886. VII. t. c. 4. I. §-ának rendelkezésével. — A kir. közjegyzőnek az 1886. VII. t. c. 8. §-án alapuló anyagi felelőssége a kamaránál bejegyzett helyettese eljárásáért, természetesen a csőd-eljárás során is változatlanul fennáll.

3. §.

Az előző §-t követőleg új szakaszként beiktatandó lenne:

A kir. közjegyzőt, mint csődbiztost a birói kiküldött jogállása illeti.

Működéséért — a megtérítendő készkiadásokon felül díjátalány jár, mely ötszörösét teszi a hagyatéki ügyekben felszámítható díjátalánynak (alapdíj).

A díjszámítás alapjául a hitelezők követelésének kielégítésére tényleg rendelkezésre álló tiszta vagyoni fedezet (cselekvő állapot) szolgál.

A csődbiztos készkiadásai és díjai a tömeg költségei közé számítanak és a felszámolási tárgyalás megtartása után nyomban, illetőleg mihelyt elegendő készpénz áll rendelkezésre, a tömeggondnok részéről a közjegyző felhívására előlegezendők.

A bíróság a költségeket és díjakat akkor vizsgálja felül és állapítja meg, amikor az ügyel a felszámolási tárgyalás után első ízben foglalkozik.

Az e tárgyban hozott határozat ellen a kir. közjegyző, az adós és bármelyik hitelező 8 nap alatt felfolyamodással élhet a másodbírósághoz, amely végérvényesen határoz.

Ha az ekként kiszámított díj a végzett munka terjedelméhez vagy jelentőségéhez mérten aránytalanul csekély lenne, a csődbíróság a díj összegét, a kir. közjegyző kérelmére méltányosan felemelheti: de a díjtöbblet az alapdíj (1. 2.-ik bekezdést) kétszeresét meg nem haladhatja. — Ezt a díjtöbbletet a kir. közjegyző csak a jogerős birói megállapítás alapján veheti fel.

Ha a késedelmes bejelentés miatt (Cst. 143. §.) külön felszámolási tárgyalást kell tartani, ezért a közjegyzőt a késedelmes hitelezővel szemben külön díj illeti meg, amelynek nagyságát az igazságügyminiszter rendelettel szabályozza. A késedelmes hitelező a külön felszámolási tárgyalás következtében előreláthatólag felmerülő költségeket a csődbiztos felhívására ennél előzetesen letétbe helyezni köteles.

Ha az eljárás során a közjegyző helyettesítése válik szükségessé és a helyettesítést nem a kamaránál bejegyzett helyettes végzi, a helyettes díjait a bíróság esetről esetre állapítja meg és ezek a csődbiztos díjátalányából fizetendők.

Jegyzőkönyvek és kimutatások kivonataiért, illetőleg másolataiért, a bélyegkiadáson felül az általános közjegyzői díjszabásban megszabott írás- és hitelesítési díjak illetik meg a közjegyzőt.

Megokolás. Természetes, hogy a közjegyzői kar, amely munkájának magándíjazásából él, a csődeljárásban reá áthárítandó munkaterhet ingyen nem végezheti. Egy-egy ilyen csődbiztosi kinevezés ugyanis olyan több'erhelést fog jelenteni az illető közjegyzőre nemcsak a szellemi munka, de irodai rezsik tekintetében is, hogy

ezeknek vállalása minden esetre hazafias áldozatkészséget is fog igényelni részéről. — A javasolt díjazás — tekintettel arra, hogy maguk az örökösödési eljárásban irányadó díjak a külföldön érvényes díjszabásokat meg sem közelítik — igazán olyan szerény, hogy az érte járó munkával arányban sem áll, mert a közjegyzőnek nem ötször, de legalább nyolcszor annyi dolga és kiadása lesz egy csődüggyel, mint amennyi egy ugyanolyan értékű örökösödési ügyel van, s figyelemmel kell lenni arra is, hogy a közjegyzőt a díjátalányon és készkiadásokon felül semmi egyéb díjazás, tehát az örököségi eljárásban megszabott külön írásdíjak sem illetnék.

Egészen bizonyos, hogy a teher vállalása a közjegyzői karra fényes jövedelmi forrást nem fog jelenteni, s hogyha a kar ezt a terhet mégis készségesen vállalni hajlandó lesz, ezzel csak újabb bizonyítékát fogja szolgáltatni annak az elvitathatatlan ténynek, hogy ez a kar, amint a múltban, épp úgy a jövőben is mindenkor készen áll a közérdeket szolgálni, s ebben a készségében sohasem önös szempontok, hanem mindig a dolgok ideális szemlélete és emelkedettebb felfogás vezetik.

A felszámolási tárgyalás befejeztével a csődbiztos-közjegyző érdemleges munkájának főrésze véget ér, méltányos tehát, hogy díjainak előlegezését, ha megfelelő készpénz áll rendelkezésre, már ettől kezdve igényelhesse.

Helytelen megállapítás ellen valamennyi érdekelt részére nyitva tartott jogorvoslat megfelelő védelmet nyújt.

Lehetőséget kell nyújtani arra, hogy abban az esetben, ha a kir. közjegyző az átlagosnál nagyobb terjedelmű vagy jelentőségű munkát végez, ezért a rendesnél méltányosan magasabb díjazásban részesüljön. Ezt a célt szolgálja a 6-ik bekezdés rendelkezése.

Hogy azonban e tekintetben a szertelenkedésnek még a látzata is elkerültessék s a közjegyző presztízse is megóvassék, ezért lenne szükséges olyan rendelkezések felvétele, amely szerint a közjegyző részére ezt a díjtöbbletet nem lehet előlegezni, hanem az csak jogerős birói megállapítás után fizethető ki.

Méltányos továbbá, hogy a késedelmes bejelentés folytán tartott külön felszámolási tárgyalás a díjátalányon felül díjaztassék, annál is inkább, mert különben a késedelemnek semmi szankciója

nem lenne és ez visszaélésekre s az eljárás elhuzására adna okot és alkalmat.

A helyettes díjazásának szükségét arra az esetre, ha ez nem a közjegyző bejegyzett helyettese és hogy a helyettes díjazása ne a tömeg károsodásával történjék, továbbá a jegyzőkönyvek és kimutatások másolatainak díjazását szintén méltányossági tekintetek indokolják.

4. §.

A Cst. 94. §-a a következő 3-ik és 4-ik bekezdésekkel egészítették ki:

A megbízás visszavonása esetében a bíróság az új csődbiztost a törvényszék területén működő kir. közjegyzők közül nevezi ki, ha azonban célszerűségi okok mellett szólnak, a bíróság bírói képesítéssel rendelkező tagjai közül nevez ki új csődbiztost.

A megbízás visszavonásáról az illetékes kir. közjegyzői kamarát értesíteni kell. A kamara az értesítés folytán az elmozdított csődbiztos ellen esetleg szükségesnek mutató fegyelmi eljárás megindítása iránt hivatalból intézkedik.

Megokoldás. A régi szakasznak ez a kiegészítése a köteleességét hanyagul teljesítő kir. közjegyző megrendszabályozásáról kíván gondoskodni.

Az örökösödési eljárás során szerzett tapasztalatok azt bizonyítják, hogy hasonló intézkedésekre még sohasem került sor s így a tervezett kiegészítést tulajdonképpen csak a fölös óvatosság tolmácsolja.

5. §.

A Cst. 103. §-a helyébe a következő rendelkezés lépne:

A csődtömeggondnok költségének megtérítésén felül ténykedéséért díjátalányt követelhet.

A díjátalány a csődbiztos alapidíjának (1. a megelőző pont 2-ik bekezdését) hatszorosa.

A díjszámítás módja az esetleges díjtöbbletre irányuló igény és annak nagysága, valamint a külön felszámolási tárgyalás és a helyettes díjazása tekintetében a megelőző 4. §. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

* * *

Megokoldás. A díjátalányozás és annak mérvének szabatos meghatározása az eljárás olcsóbbá tételére irányul s annak szükségességét fenntebb (II. ad. c.) már eléggé kimutattam.

Ugy a tömeggondnok valamint a csődbiztos díjazásának megállapításánál megfelelőbbnek mutatkozik az örökösödési ügyekben a közjegyző díjazásának hasonlatosságára formált degressiv jellegű skála alkalmazása, az érték fix százalékában megszabott skála alkalmazásánál, mert ez utóbbi, — különösen nagyobb értékű ügyekben, — nem egészen alaptalanul alkalmat szolgáltat elégedetlenségre és panaszokra az adós és a hitelezők részéről a díjak túlzott nagysága miatt.

A csődbiztos és tömeggondnok díjazásának most javasolt szabályozása mellett azoknak együttes díjai átlag az aktívum 10⁰/₀-a körül fognak mozogni, ami igazán szerénynek nevezhető és a méltányosság határait nem lépi túl s ezért alkalmas arra, hogy az eddigi állapottal szemben úgy az adósnál, valamint a hitelezőknél is megnyugvást keltsen.

A csődtömeggondnok díjazását, tekintve, hogy reá a csődbiztosénál egy árnyalattal talán nagyobb munka nehezednék, a csődbiztosi díjknál az alapidíj egyszeresével magasabban megállapítani méltányosnak tartom.

Egyebekben a tömeggondnoki díjak megállapítása és folyósítása az eddig érvényben volt módon történék.

6. §.

A Cst. 112. §-ának első bekezdése helyébe a következő rendelkezés lépne:

A bíróság a tömeg zár alá vételét a csődnyitási végzés meghozatala után a csődbiztos útján azonnal foganatosítja. A zár alá vételnek lehetőleg a tömeggondnok közbenjöttével kell történni.

7. §.

A Cst. 114. §-a helyébe a következő rendelkezés lépne:
A csődtömeg leltározását, amelyhez a közadós meghivandó, a csődbiztos felügyelete alatt a tömeggondnok foganatosítja. A csődbiztosnak, illetőleg helyettesének a leltáron tanusítania kell, hogy a leltározás az ő felügyelete alatt történt. A becsérték megállapítására a csődbiztos egy vagy több szakértőt alkalmaz.

8. §.

A Cst. 119. §-a akként lenne módosítandó, hogy az eskü letételére határnapot a csődbiztos tűz ki, s az esküt is ő veszi ki a közadóstól.

9. §.

A Cst. 127. §-a akként lenne módosítandó, hogy a bejelentés a csődbiztosnál történnék. — A bíróság a nála benyújtott bejelentést hivatalból átteszi a csődbiztoshoz.

10. §.

Az előbbi módosítással összhangba a Cst. 130. §-a is módosítandó lenne akként, hogy a bejelentések első példánya a csődbiztosnál marad.

11. §.

A Cst. 151. §-a után önálló szakaszként beillesztendő tenne: a Cst. 145. és következő szakaszai értelmében indítandó pereket, illetőleg eljárást, ugyszintén a tömeggondnok felperessége alatt és a tömeg mint alperes ellen indított egyéb kereseteket a bíróságok és hatóságok soronkívül kötelesek elintézni. Ennek a rendelkezésnek a végrehajtását a felügyeleti hatóságok szigoruan ellenőrizni kötelesek.

12. §.

A Cst. 160. §-ának első és második bekezdése akként lenne módosítandó, hogy az ott 1—9 pont alatt felsorolt cselekményekhez a csődbíróság felhatalmazása helyett a csődbiztos hozzájárulása szükséges.

A csődbiztosnak pedig e részben tett intézkedése ellen jogorvoslatnak csak abban az esetben van helye, ha hozzájárulását megtagadta. A bíróságnak e tárgyban hozott határozata ellen fellebbezésnek helye nincs.

A csődbiztos hozzájárulását csak olyan cselekményhez adja meg, amelynek teljesítése, — feltéve, hogy ez jogszabályba nem ütközik, vagy célszerűtlensége nem nyilvánvaló, — a tömeg érdekében halasztást nem szenvedhet, illetőleg elhalasztása esetében a tömeg nyilvánvalóan jelentékeny előnytől esnék el.

Megokolás a 6—12 §§-hoz. Az itt tett rendelkezések általános célja az eljárás gyorsítása s közülök egyes rendelkezések szükségességét fentebb már részletesebben is megokoltam. A 7.

§-ra nézve külön ki kell emelnem, hogy a leltározást azért lenne célszerű a tömeggondnokra bízni, mert neki kell majd a tömeg kezelésével és értékesítésével a legintenzívebben foglalkoznia, s ezért, — ha a leltározást maga végzi — ez a körülmény szükséges tájékozottságát csak növelni fogja. A csődbiztos-közjegyzőre csak a felügyelet, illetve a tanusítás kötelessége hárulna, a főpapi hagyatékok leltározásánál betöltött szerepének analógiájára.

Most pedig még csupán a 8. és 12. §-ok rendelkezéseivel kívánok kissé részletesebben foglalkozni, mert valószínű, hogy elvi okokból ezek a rendelkezések kontroverziákra leginkább adhatnak alkalmat.

Lesznek bizonyára akik a 8. §-nak az eskü kivételére nézve a közjegyzőt felhatalmazó rendelkezését tulradikálisnak fogják minősíteni annak az elvi álláspontnak a platformján állva, amely szerint a ma érvényes felfogás alapján eskü kivételére csak imperiumot kezelő személy lehet feljogosítva, már pedig a kir. közjegyző jogrendünk szerint ilyen imperiumot kezelő személynek nem tekinthető.

Erre vonatkozólag mindenekelőtt szükségesnek tartom utalni arra a tényre, hogy az az elvi álláspont, amely szerint az eskü kivételére csakis hatóság vagy bíró lehet jogositva, ezidőszert sincs hazai jogunkban teljes következettséggel érvényesítve. — Elégséges itt csak az állami anyakönyvekről szóló 1894: XXXIII. t. c. 50. §-ának 3-ik bekezdésére hivatkoznom, amely szerint az anyakönyvvezető a feleltől szükség esetében esküt is vehet ki, holott nyilvánvaló, hogy az anyakönyvvezető, habár közhivatalnoki minőséggel bír, büntető, fegyelmi és magánjogi felelősség alatt működik, s közhitelű okiratokat állít ki, mégis hatósági jogkört (imperium) nem gyakorol, hatóságnak nem tekinthető. — Az adófelszólamlási bizottság elnökétől és tagjaitól az 1920: XXIII. t. c. 24. §-a értelmében teendő esküt is a bizottságnak szavazati jog nélkül működő előadója veszi ki, aki pedig csak egyszerű kiküldöttje a pénzügyigazgatóságnak (adófelügyelőknek) és semmiesetre sem hatóság.

Az eskünek ezekben az esetekben más a jelentősége mint a peres eljárásban. Az utóbb említett esetben ünnepélyes formalitás, az anyakönyvvezető részéről kivehető eskünél bizonyítási eszköz ugyan, de semmiféle előzetes bírói mérlegelést, vagy hatósági tevékenységet nem igényel, s ezért semmiesetre sem

helyezhető egy színvonalra jelentőség tekintetében például a félnek a peres eljárásban fogatosítható, ügydöntő jellegű eskü alatti kihallgatásával, illetőleg a fél esküjével, amely a peres eljárásnak ettől elválaszthatatlan része s így itt az eskü elrendelése és fogatosítása csakis a birói joghatóság megnyilvánulásaként képzelhető el.

A Cst. 119. §-ban megszabott felfedező eskü is semmiféle birói kogniciót nem igényel. A bukott vagy leteszi vagy nem teszi le, s az esküt kivevő személy csak konstatálja annak esetleges letételét, — szóval az eskü letételének jegyzőkönyvbevétele ebben az esetben lényegében ténytanúsítás, amely épen a közjegyző ügykörébe vág. Az idézett törvényhely jelenleg meglevő értelme szerint is a bíróság csak határnapot tűz, de az eskü kivétele és a letétel konstatálása nincs kifejezetten a bíróságnak fenntartva (lásd Dr. Králik idézett művét is, 388 lap) mindkettőt tehát a Cst. 93. §-a alapján a csődbiztos is eszközölheti.

Lényegében minden eskütételnél a hangsúly nem az esküt kivevő, hanem az esküt letevő személyen van. Nem az a fontos, hogy kinek kezébe teszi le valaki az esküt, hanem maga az a tény, hogy az esküre kötelezett az esküt letette-e vagy sem. — Tulzottnak és indokolatlannak kell tartanom azt az eddig sérthetetlen „tabu“-ként hirdetett elvet, hogy birósági peres, vagy perenkivüli eljárásban esküt csak bíró vehessen ki. Miért ne vehessen ki esküt más birói képesítéssel bíró és közhivatali jelleggel vagy közhitelességgel felruházott személy is, különösen a perenkivüli eljárásban, amint az több idegen állam jogrendszerében is fellelhető. Hiszen maga az aktus nem olyan komplikált, hogy az abban közreműködő személytől különösebb gyakorlatot, vagy rátermettséget igényelne, s úgy érzem, hogy a javasolt megoldás ellen felsorakozható érvek nélkülözik a belső igazság meggyőző erejét. Természetesen más helyzet áll elő, ha a bukott eskütételre nem jelenik meg. Ekkor már a csődbiztosnak igazán nem lehet az elővezetés elrendeléséhez joga, mert ez az aktus már mindenesetre joghatóság, (imperium) gyakorlását jelenti. Ilyenkor tehát mindenesetre a csődbíróság intézkedésére lesz szükség amely a Cst. 122. §-a alapján letartóztatást rendelhet el.

Ugy vélem azonban a kifejtettek után, hogy magát a szóbanforgó eskü kivételét nyugodt lélekkel rá lehetne bízni a csődbiztos-közjegyzőre, aminthogy egész nyugodtan rá lehetne bízni

az 1925. VIII. t. c. 47. §-ban szabályozott perenkivüli eskü (affidavit) kivételét is amelynek szintén mintegy ténytanúsítás jellege van. Semmi baj nem származnék egyikből sem, csak a bíróságok válláról vétetnék le egy újabb, oda nem való munkateher.

A most felsorakoztatott elgondolások nagyrészt állanak a jelen tervezet 12. §-ában javasolt módosításra is.

A Cst. 160. §-nak rendelkezése tulságosan megkötöti a tömeggondnokot s megnehezíti a tömeg kezelését és értékesítését. Egyszerűbb módját kell tehát választani annak, hogy a gondnoknak a felszámolási tárgyalás előtt végzett bizonyos cselekedetei ellenőrzés alatt legyenek, ez pedig a tervezet szerint abban állana, hogy a felsorolt cselekményekhez a csődbiztosnak is hozzá kellene járulnia.

A tervezet abból a gondolatból indult ki, hogy — mivel a felszámolási tárgyalásig terjedő az az időköz, amelyben ez a hozzájárulás szükséges, a tervezet szerint máris rövidre van szabva, a csődtömeggondnok cselekményét ebben az intervallumban csak a tömeg érdekében halaszthatatlanul szükséges lépésekre kell korlátozni, s a csődbiztos is csak ilyenekhez járulhat hozzá. A nemsürgős jellegű lépéseket a csődtömeggondnok a felszámolási tárgyalás után, a csődbiztos hozzájárulásának szükségé nélkül, a választmánnyal egyetértésben fogja megtehetni.

A felszámolási tárgyalást megelőző időszakban a csődbiztos hozzájárulásának mint érvényességi kelléknek kikötése pedig megfelelő garancia az ellen, hogy törvénybe ütköző és a tömeget károsító akciók fogatosíthatók ne legyenek. Nem is gyámkodást jelentene ez a hozzájárulás a tömeggondnok felett, csak az együttműködés követelményét állítaná fel bizonyos kérdésekben, meg gondolatlan s a csődvagyont esetleg károsító lépések lehető elkerülhetése végett. A csődbiztos hozzájárulásának itt nem lenne birói döntés jellege, hanem csak főként célszerűségi szempontoktól irányított igazgatási, vagyionkezelési aktus, s ezért nem szükséges, sőt nem is kívánatos birói kézben maradnia és teljesen megfelel, ha az, a minősítés, előképzettség, erkölcsi színvonal, az élet ismerete, pártatlanság és közhitelesség attribútumaival teljes mértékben rendelkező kir. közjegyző, mint birói kiküldött ügykörébe megy át,

Különben úgy az e tekintetben, valamint az előbb tárgyalt eskü kérdésében is kétségeskedőknek még csak arra kell figyel-

müket felhivnom, hogy elvégre a törvényhozás szuverén, tehát kétségtelenül áttörhet eddig szilárdan védett elvi állaspontokat is, ha a célszerűség és belátás ezt szükségessé és kívánatossá teszi.

Mindenáron fenntartani akarni valamit tisztán elvi okokból azért, mert eddig is így volt, — holott célszerűbb és hasznosabb megoldás is kínálkozik, igazán tulhajtása lenne a hagyományok tiszteletének. Az élet realitásai előtt szerte kell foszlaniok a jogi doktrinák fantomjainak, hogy helyet adjanak az egészséges, a korszellemmel lépést tartó haladásnak!

Közlemények.

Lord Rothermere válasza. A Szegeden ez évi június hó 9-én megtartott közjegyzői vándorgyűlés, amint arról annak idején megemlékeztünk, elhatározta, hogy az Országos Egyesület lord Rothermere-nak Magyarország ügyének lelkes felkarolásáért s a magyar ügy érdekében a külföldön kifejtett hathatós propaganda tevékenységéért üdvözlő és köszönő iratot küld. A vándorgyűlés határozata alapján az egyesület elnöksége az üdvözlő iratot a lordnak el is küldte, aki arra dr. *Lázár Ferenchez*, az Országos Egyesület elnökéhez intézett meleghangú levélben azonnal válaszolt is s az egyesület üdvözlését őszinte szavakban köszönte meg.

Uj kir. közjegyzők. A m. kir. igazságügyminiszter vitéz dr. *Haviár Gyula* szarvasi kir. közjegyzőhelyettes Gyomára, vitéz dr. *Durkó Sándor* békési kir. közjegyzőhelyettes Enyingre az újonnan rendszeresített állásokra, dr. *Hirrmann Ferenc* budapesti kir. közjegyzőhelyettes Abádszalókra az elhalálozás következtében megüresedett állásra kir. közjegyzőkké nevezte ki. E kinevezésekkel kapcsolatosan örömmel regisztráljuk, hogy azok a helyettesi karból történtek, bár az anciennitas nézőpontja méltányos figyelemben ezáltal sem részesült, ami pedig az egészséges utóképzés érdekében felette kívánatos volna.

Kitüntetések. A kormányzó dr. *Potyondy Béla* szombathelyi kir. közjegyzőnek, a szombathelyi kamara elnökének és dr. *Lehoczky Antal* monori kir. közjegyzőnek a m. kir. kormányfőtanácsosi

címet adományozta. A magas kitüntetésben részesült mindkét kártársunk — az előbbi, mint a szombathelyi kamara elnöke, az utóbbi pedig mint a budapesti kamara rendes választmányi tagja a magyar közjegyzőség érdekében hosszú éveken át hasznos és értékes munkásságot fejtett ki s emellett általános közérdekű vonatkozású kérdésekben is önzetlen buzgósággal tevékenykedtek. Itt említjük még meg, hogy a kormányzó ugyancsak dr. *Lehoczky Antal* kir. közjegyzőnek engedélyt adott arra, hogy a *Johannita* lovagrendbe tiszteletbeli tagként való felvétele alkalmából a neki adományozott lovagrendi jelvényeket viselhesse.

Uj közjegyzői állás rendszeresítése. A m. kir. igazságügyminiszter 47558/1929. számú rendeletével Kisvárdán új kir. közjegyzői állást rendszeresített, amely rendszeresítés következtében a hagyatéki ügyek a Kisvárdán már működő, valamint az új állásra kinevezendő közjegyzők között havonként változtatva foglalkoztatni. Az új rendszeresítésekkel szemben már több alkalommal kifejezésre juttattuk azt az állaspontunkat, hogy a súlyos gazdasági helyzettel kapcsolatos ügyforgalmi viszonyok javulásáig s másfelől újabb munkaalkalmak teremtéséig minden újabb rendszeresítést indokolatlannak találunk. Ezt az állaspontunkat ezzel az újabb rendszeresítéssel szemben is kénytelenek vagyunk fenntartani.

A közjegyzőség mint üzlet. Az Erdélyben ügyködő 122 közjegyző közül 88-nak nemrégiben kézbesítették az oláh igazságügyminiszterium dekretumát, amely szerint az illetőktől a „közjegyzői jogosítványt“ megvonja s egyben felszólítja őket a további intézkedések bevárására, ameddig is közjegyzői ügyködésüket folytathatják. A magyarságot — sajnos — ez az intézkedés alig érinti, mivel a 122 közjegyző közül mindössze 4—5 van olyan, aki még a magyar igazságügyminisztertől nyerte kinevezését s ezeket is „igazságszolgáltatási érdekből“ valami lehetetlen alapon újonnan szervezett állásra helyezték át. Aki az oláh kormányzat mentalitását ismeri, az tisztában van azzal, hogy ez a jogosítvány megvonás mit jelent. A jogosítvány újra adományozásáért egyszerűen le kell fizetni újjal bizonyos „engedélydíjat“ illetékes kezekbe s akkor minden marad a régiben. A közjegyzőség ilyen balkáni ízű megadóztatása tökéletesen beleillik az Európaszerte ismert, az egész állam alapját képező oláh panama rendszerbe. Hogy azonban a közjegyzői intézmény tekintélyét és erkölcsi erejét veszítve ezáltal

alaposan lezüllik, az kétségtelen. Am ez nem is fáj az oláh kormányzatnak, mivel úgyis az a bevallott intenció, hogy a regáthoz hasonlóan a közjegyzőséget Erdélyben is megszüntessék s ezáltal az állami tisztviselők részére újabb panama alkalmakat teremtsenek. Erdély területének elrablása után így teszik tönkre a köztisztességet és a közkerölcsöket a „hódító“ „kultur“ oláhok.

A közjegyző működési köre. Az ügyfél nevében és meghatalmazása alapján a kir. közjegyző a tkvi hatóságtól holtigtartó haszonélvezeti jog bekebelezést kér. A tkvi hatóságnak e tárgyban hozott végzése sérelmes intézkedéseket tartalmazván, az ellen a közjegyző az ügyfél nevében felfolyamodással élt. A felfolyamodást a kecskeméti kir. törvényszék Pkf. 1699/1929/4. számú végzésével hivatalból visszautasította a következő indokolással: „A közjegyző hatásköre csak azokra a ténykedésekre terjed ki, amelyek az 1886. évi VII. t. c. 20. §-ában tüzetesen meghatározva vannak. Eszerint azonban a közjegyző arra, hogy akár perenkívüli eljárás keretében is a fél nevében jogorvoslattal éljen, jogosultsággal nem bír. Minthogy pedig ezek szerint a közjegyző a fél képviselőjében felfolyamodás benyújtására jogosítottnak nem tekinthető, ennél fogva a felfolyamodást, mint arra nem jogosított személy által benyújtott jogorvoslatot, hivatalból vissza kellett utasítani.“ Az 1886. VII. t. c. 20. §-a a közjegyzői általános hatáskört szabályozza, ahol ugyan a perenkívüli eljárásokban a felek joghatályos képviselőjének jogosultsága fel nem említi, az 1874. évi XXXV. t.-c. 55. §-a azonban már kifejezetten megállapítja, hogy a közjegyző jogosítva van a hatóságokhoz általában, a bíróságokhoz pedig rem peres ügyekben beadványokat intézni, amely törvényes rendelkezéssel a közjegyzőnek a perenkívüli eljárásban való képviselői jogosultsága kétségtelen megállapítást nyert. A gyakorlatban is általánosan és helyesen értelmezik ezt a törvényes rendelkezést akként, hogy a közjegyzők ezirányú ügyfélképviseleti jogosultsága korlátlan és azonos az ügyvédekével. Ez a korlátlan képviselői jog természetesen magában foglalja szükség esetén a jogorvoslatok benyújtására való jogosultságot is, amint hogy kissé groteszk dolog volna, hogy a közjegyző jogosítva legyen beadványok benyújtására, ha azonban a beadványok tárgyában hozott bírói vagy közigazgatási határozatok a felekre nézve sérelmes intézkedést tartalmaznak, jogorvoslatot ezek ellen a határozatok ellen a felet képviselő köz-

jegyző be ne adhasson s e célból a félnek más képviselőhöz kellene fordulnia. A közjegyzőkkel szemben való nem jóindulatú érzékenykedés a szülője ennek a törvényes rendelkezést sértő bírói végzésnek, amely ellen különben a kir. közjegyző felfolyamodással élvén, ebben a kérdésben a kir. Curia fogja előreláthatólag helyes és illetékes értelmezését adni a közjegyzők ezirányú működési körének.

Dijmegállapítási abuzusok. Örökhagyó hagyatékát szabályszerűen leltározták s a hagyatéki kimutatás beérkezvén a kir. közjegyzőhöz, az a felekkel több ízben tartott tárgyalásokat. A leltározott ingóságok egy részére tulajdonjogi igényt jelentettek be s időközben örökhagyó ellen kényszeregyezségi eljárás is elrendeltetvén, a kir. közjegyző az érdemi tárgyalás befejezése után az iratokat betérjesztette a hagyatéki bírósághoz. A bíróság Pk. IV. 410,230/2/1929. számú végzésével az örökösödési eljárást a kényszeregyezségi eljárás jogerős befejezéséig felfüggeszti s az eljárást a közjegyző részére díjat „ezidőszerint“ nem állapít meg, mivel közjegyzői díjak csak hagyatéki vagyoni léte esetén állapíthatók meg, az pedig, hogy van-e hagyaték, csupán a kényszeregyezségi eljárás rendjén tisztázható kérdés. Hogy a kényszeregyezségi eljárás mennyiben érinti az örökösödési eljárást, az az esetek körülményei szerint vitatható kérdés, az azonban már vita tárgyát nem képezheti, hogy a kir. közjegyzőnek, aki a hagyatéki kimutatás alapján a hagyatékot letárgyalta, díj mindenesetre jár, tehát még abban az esetben is, ha a hagyaték passzív. A hagyatéki bíróság végzésének logikája szerint, ha a terhek a cselekvő értéket meghaladják, nincs hagyaték, tehát ez esetben díj sem jár. Hogy ez az álláspont mennyire nem helytálló, annak dokumentálásaként elég utalnunk a 60600/1926. I. M. rendelet 24. §-ára, mely szerint a díjfelszámítás alapja a hagyatékban a terhek levonása nélkül való leltári értéke. A teher tehát a díjfelszámítás, illetve igénylési jogot semmi vonatkozásban sem érinti, ha csak abban az irányban nem, hogy a vita ily esetekben rendszerint elméleti, mivel a díjakat behajtani nem lehet. Ez a körülmény azonban nem ad alapot arra, hogy a hagyatéki bíróság a tárgyalást befejező közjegyző díjainak megállapítását akár mellőzze, akár pedig felfüggeszse.

A díjrendelet 24. §-a ominózus utolsó bekezdésének alkalmazása, illetve legtöbb esetben nem alkalmazása kérdésében változóan sérelmes bírói határozatokat produkál a bírói gyakorlat. Legutóbb a mezőkövesdi járásbíró Pk. 4260/1929. számú átadó

végzésével a 25% díjtöbblet megállapítását is megtagadja azzal az indokolással, hogy a közjegyző ezirányban indokolt kérelmet elő nem terjesztett. A 24. §. említi ugyan a pótdíj felszámításával kapcsolatosan az indokolt kérelmet, azonban ezt nem teszi a pótdíj megállapításának előfeltételévé s különösen nem lehet ez előfeltétel akkor, ha a bíróságnak a betérjesztett iratokból módjában van meggyőződést szereznie afelől, hogy a pótdíj felszámításának rendeletszerű tényleges előfeltételei fennforognak-e, vagy sem. Különben is az adott esetben a közjegyző a pótdíj felszámítását, ha nem is a betérjesztő jelentésben, de magában a tárgyalási jegyzőkönyvben indokolta is. Hasonló, a közjegyzői tekintélyt sehogyssem emelő bírói határozatok elkerülése céljából kívánatos volna a díjrendelet vonatkozó rendelkezéseinek olyan szövegezést adni, amely a bírói mérlegelésnek kisebb tért engedve, közj. díj felszámítási jogot biztosabb alapra helyezi.

Ugyancsak a mezőkövesdi kir. járásbíróság a fent hivatkozott, valamint a Pk. 4049/1929, 3661/1929. számú végzéseivel leltározó közegek részére készített osztálykivonatokat, valamint az átadó végzések tervezetének másolási díjait meg nem állapítja idevonatkozó, törvényes rendelkezések hiányában. Az 1912. évi VII. t. c. 89. §-ának rendelkezése szerint a közjegyzőnek az osztálykivonatot annyi példányban kell elkészítenie, ahány példányban az átadó végzést az érdekelteknek és a hatóságoknak kézbesíteni kell. Az 1927. évi IV. t. c. 15. §-a és a 11,000/1928. I. M. rendelet 41. §-a szerint a leltározási költségeket a bíróság akkor állapítja meg, amikor az ügyel először foglalkozik. Ez pedig az esetek javarészában az átadó végzés. Mivel pedig a leltározási díjak megállapításáról a leltározó közegnek is kell értesítést küldeni, az e tárgyban rendelkező hagyaték átadó végzés a leltározó közegnek is kézbesítendő. Az átadó végzésnek pedig kiegészítő részét képezvén az osztálykivonat, a díj, a törvényes rendelkezések nyilvánvaló szellemében a leltározó közeg részére készített osztálykivonatért is jár. Ha a közjegyző az átadó végzés tervezetét is elkészíti, ami folytatólagos része az osztálykivonatoknak, az írásdíjat a végzés tervezet terjedelmének figyelembe vétele mellett igényelheti. Mindezekkel ellenkező bírói határozatoknak nincs törvényes alapjuk s csupán újabb bizonyítékot szolgáltatnak amellett, hogy a bíróságok igen sok esetben a teljesen indokolatlan animozitástól vezettetve, kicsinyeskedő, szűkkeblű s mindenekfelett nem

jogszerű álláspontra helyezkednek a közjegyzői díjfelszámításokkal szemben.

Lapsus-ok. Néhány közleményben kimutattam az Ön és Rn-ben megállapítható több rendbeli lapsus-t. Ezuttal eddig még nem említett lapsus-okra kívánok rámutatni:

1.) A hagyatékok számainak a Rn. 15. §-a szerint a „Kjő“ betűkkel, ami nyilván a „közjegyző“ szó rövidítése, való megjelölése értelmetlen, mert ez a jelzés minden közjegyzői teendőre ráillik, holott a jelzésnek éppen megkülönböztetésül kell szolgálnia egyéb teendőktől s így a helyes és ésszerű megkülönböztetés a korábban szokásos „H“ vagyis a „hagyaték“ szó rövidítése, amely tehát visszaállítandó.

2.) A hagyatéki iratokat, ha azokban kiskorúak stb. érdekeltek, önként érthetőleg előbb kell az árvaszékhez és csak azután a bírósághoz betérjesztetni, miért is értelmetlen, hogy az árvaszéki rovat utána van helyezve a bírósági rovatnak. Ezek tehát fölcserélendők.

3.) A Rn. 43. §-a szerint a közjegyző oly célból, hogy a bíróság őt ellenőrizhesse, köteles a hagyatéki ügyek lajstromát félévenként másolatban bemutatni. Ez igen jelentékeny időt igénylő másolási munka, amely annál is inkább oktalan időfecsérlés, mert sokkal ésszerűbb az eredeti lajstromnak bemutatása, amelyet rövid megtekintés után a referens visszaadhat. Ily eljárás mellett elesik a kétféle tintával való bibelődés.

4. Ugyane §. szerint a félévek lejártával a halálesetekre vonatkozó havi kimutatások és a vagyontalanok haláleset felvételei július, illetőleg január 15-ig betérjesztendők. Ez is olyan intézkedés, amely a gyakorlati élet körülményeit figyelembe nem veszi, mert a mondott napokig a június illetőleg december havi jelzett iratok soha be nem érkeznek, azokat tehát csak később lehet betérjesztetni. A jelzett intézkedés tehát meg nem tartható, illetőleg megváltoztatandó.

5.) A Rn. 16. §-a azt rendeli, hogy a közjegyző a hagyatéki iratokat tartós papírból készült borítékokban őrizze. Erre valóban most éppoly kevésbé van szükség, mint azelőtt sem volt, mert hisz az iratok csak rövid ideig vannak a közjegyzőnél, ellenben állandóan a bíróság irattárában maradnak. Ott lehet szükség tartós borítékokra.

6.) Addig, amíg a bíróság hirdette ki a végrendeleteket, a vonatkozó jegyzőkönyvet egy eredeti példányban az irathoz csatolta, most meg az Öen 5. §-a szerint a kihirdetésről fölvevett jegyzőkönyvről másolat készítendő, de hogy ez mire szolgál, az valóban földeríthetetlen relytély előttem s a feleknek indokolatlan költséget okoz (34,800/1928. I. M. sz. rendelet 3. §.) amitől pedig a miniszter őket oly hangsúlyozottan meg akarta óvni.

7. A Rn. 18. §-szerint a közjegyző köteles a végrendelet másolatát a kihirdetés után az adóhivatalnak megküldeni, ami céltalan, mert az adóhivatal addig, amíg a leltár és a tárgyalási jkv. stb. hozzá át nem tétetnek, semmiféle intézkedést a puszta végrendelet alapján nem tehet. Oda tehát a végrendelet másolata csakis az iratokkal együtt az eljárás befejeztével küldendő meg. Hasonlóképpen nincs célja annak sem, hogy a végrendelet másolat az árvaszéknek külön megküldessék.

8.) A Rn. 52. §-a arra kötelezi a feleket, hogy az illeték befizetését 15 nap alatt igazolják. Ez ugyan javulás lenne a R. 84. §-ában megszabott 8 napi határidőhöz képest, ha a bíróság nem használná még ma is a régi nyomtatványokat, de még a 15 napi határidő is visszás eredményre vezet, mert az adóhivatal 30 nap alatti fizetésre hívja fel a feleket. Ezek megzavarodnak a kétféle felhívástól annál is inkább, mert rendszerint a bíróság végzését előbb kapják meg, mint az adóhivatal fizetési meghagyását. Ezért célszerű a feleket a tárgyaláson kitanítani, hogy a bírósági végzést hagyják figyelmen kívül.

9.) Az Öen. 8. §-a az Öe. 45. §-ának 2. bekezdésével ellentmondásban áll, miért is azt ez utóbbinak hatályon kívül helyezésével ennek helyébe, nem pedig utánna 3. bekezdésként kellett volna iktatni.

10.) Az Öen. 13. §-a az ingatlan törvényszerű legkisebb értékéről szól, holott az adóbizonyítvány nem erről, hanem a forgalmi értékről állítandó ki (40000/1929. P. M. sz. rendelet 15., 16., 17., 19. §§-ai) s a törvényszerű legkisebb érték figyelembe sem jön.

11.) A Rn. 33. §-a szerint a hagyatéki eljárásban beszerzendő tkvi kivonatoknak tartalmazniok kell az A és B lapok fennálló tételeit szószerint, ami főtösleges munka, mert azok éppúgy, mint a C lap is szakszerű rövidítésekkel is megfelel a célnak, sőt lemenők öröklése esetében rendszerint elégségesek a B lapon a puszta

nevek, viszont a C lap nemcsak esetleg, hanem az örökösök érdekében okvetlenül szükséges és hasznos a megszünt tételek törlése végett. Egyébiránt éppen nem lényeges, hogy a tkvi betétek hiteles, hanem elégséges, hogy hű másolatokban legyenek az iratok között.

Mindezeket a lapsus-okat én a praxisomban a fentebbiek szerint korrigálom.

Dr. Fésűs György (Cegléd.)

A Közjegyzői Dijszabás könyvecskéjének II-ik kiadását bocsájta útjára dr. Kepes János székesfehérvári kartársunk. Ez a második kiadás praktikus és lényeges változásokat tartalmaz. Betűsoros és a jogforrásokra hivatkozó, nagy gonddal készített illetékügyi útmutatóval, betűsoros tartalom jegyzékkel, 36 díjtáblázattal van ellátva. A másolatokra, könyvkivonatokra, bírói és az egyéb hatósági megbízásokra, főpapi hagyatékokra, tömegelosztásokra stb.-re vonatkozó részek az első kiadásban foglaltaktól lényegesen eltérnek. Az Illetéki útmutató magában foglalja már az új tkvi beadványí, jelzálogjogi és tkvi bejegyzési illetekeket, az 1929. augusztus 15-én megjelent 1500/1929. Pr. illetékügyi rendelkezések értelmében. A könyvecske praktikus beosztása és izléses kivitele a II-ik kiadást az elsőnél még inkább közkedveltté fogja tenni. A mű csak a szerzőnél rendelhető meg. Ára 6 P.

Kihirdetett törvények. Az 1929. évi XX. törvénycikk az Olaszországgal 1928. július 4-én kötött kereskedelmi és hajózási szerződés becikkelyezéséről;

az 1929. évi XXI. törvénycikk az Olaszországgal 1928. július 4-én kötött állategészségügyi egyezmény becikkelyezéséről;

az 1929. évi XXII. törvénycikk a közlekedés és átmenő forgalom tárgyában, 1923. évben Genfben tartott általános értekezleten megállapított okmányok becikkelyezéséről;

az 1929. évi XXIII. törvénycikk földadóra, a jövedelemadóra és a vagyoadóra, a kereseti adóra, valamint a közadók kezelésére vonatkozó törvényes rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről;

az 1929. évi XXIV. törvénycikk az Országos Magyar Ipari Jelzálogintézet r.-t. adó- és illetekvedezményeiről;

az 1929. évi XXV. törvénycikk az Országos Földbirtokrendező Biróság juttatásán alapuló ingatlanszerzéseknek, vitézi telkek adományozásának és alapításának, valamint az elcsatolt területen

birtokuktól megfosztott magyar állampolgárok, vagy visszatelepülő volt magyar állampolgárok ingatlanszerzésének illetékmentességéről;

az 1929. évi XXVI. törvénycikk az öt és két pengős ezüst érmek veréséről;

az 1929. évi XXVII. törvénycikk az okirati illeték alól újabban szükségessé vált mentességekről és kedvezményekről;

az 1929. évi XXVIII. törvénycikk az állatforgalmiadó megszüntetéséről, a hús után fizetendő általános forgalmiadóra vonatkozó egyes rendelkezések megváltoztatásáról és a marhalevelek illetékéről;

az 1929. évi XXIX. törvénycikk a rendkívüli ideiglenes házaadómentességről;

az 1929. évi XXX. törvénycikk a közigazgatás rendezéséről;

az 1929. évi XXXI. törvénycikk az 1929/30. állami költségvetésről;

az 1929. évi XXXII. törvénycikk a közúti közlekedés szabályozása tárgyában 1926. évi április hó 24-én, Párisban aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről;

az 1929. évi XXXIII. törvénycikk a Nemzeti Közművelődési Alapítványról;

az 1929. évi XXXIV. törvénycikk a zálogleveles kölcsönök és a vízitársulati kölcsönök szerzésének előmozdítását célzó, a fagykárosultakat támogató, valamint a betegségi biztosítási járulékok esetleges törlésére és a késedelmi pótlékok elengedhetésére vonatkozó rendelkezésekről;

az 1929. évi XXXV. törvénycikk a hadikölcsön károsultak támogatásáról;

az 1929. évi XXXVI. törvénycikk a Nemzetek Szövetsége Egyezségokmánya 4., 6., 12., 13. és 15. cikkeinek módosításáról;

az 1929. évi XXXVII. törvénycikk a háború igénybevételéről való lemondás tárgyában.

az 1929. évi XXXVIII. törvénycikk Magyarországnak az Állandó Nemzetközi Biróság kötelező igénybevételét kimondó okmányhoz való hozzájárulásáról;

az 1929. évi XXXIX. törvénycikk a Finországgal Budapesten

1928. évi december 12-ik napján kötött békéltető eljárási és választott bírósági szerződés becikkelyezéséről.

Rendeletek. 27,970/1929. I. M. sz. Az egyik veszprémi közjegyzői állás helyett Enyingen rendszeresít egy közjegyzői állást (B. K. 141.).

3360/1929. N. M. M. sz. Az öregség, rokkantság, özvegyesség és árvaság esetére szóló kötelező biztosítást szabályozó 1928: XL. t. c. 99. §-ában foglalt rendelkezések végrehajtása (B. K. 144.)

1550/1929. P. M. sz. Az illeték kiszabásának és kezelésének a székesfővárosban való ellátásáról (M. kir. központi díj- és illeték-kiszabó hivatal visszaállítása (B. K. 146.)

2720/1929. M. E. sz. A kir. ítélőbirák és kir. ügyészek, úgyszintén egyes más bírói képesítésű alkalmazottak képesítési pótlékáról. (B. K. 147.)

3000/1929. B. M. eln. sz. A közigazgatás rendezéséről szóló 1929. XXX. t. c. egyes rendelkezéseinek végrehajtása. (B. K. 149.)

64,000/1929. P. M. sz. A váltók általános forgalmiadó kötelezettsége (B. K. 155.)

100,000/1929. VII. P. M. sz. A közadók kezeléséről szóló 1927. évi 600 P. M. sz. hivatalos összeállítás egyes rendelkezéseinek módosítása és kiegészítése. (B. K. 156.)

32,500/1929. VII. P. M. sz. A közadók behajtása során egyes helyeken elkövetett szabálytalanságok megszüntetése. (B. K. 156.)

12,000/1929. N. M. M. sz. A lakásügyi korlátozások hatályának egyes városokban való megszüntetése. (B. K. 156.)

18,000/1929. F. M. sz. A vadászati tilalmi idő módosításáról szóló 85,000/1925. F. M. sz. rendelet módosítása és kiegészítése (B. K. 166.)

84,080/1929. P. M. sz. A Magyar Királysággal határos Román határ kerület helységjegyzékének közhirré tétele. (B. K. 160.)

110/1929. P. M. sz. Az élet és járadék biztosítási szerződések tekintetében az egyes magánjogi pénztartozások átértékeléséről szóló 1928. évi XII. t. c. 20—27. §§-aiban foglalt rendelkezések végrehajtása (B. K. 164.)

3230/1929. M. E. sz. Pénzintézetek csődönkívüli kényszer-egyezsége. (B. K. 171.)

72,200/1929. P. M. sz. Lőfegyverek fényűzési forgalmi adókötelezettségének újabb szabályozása. (B. K. 174.)

250,000/1929. B. M. sz. A közúti közlekedés rendjének és a közutakon a közrend fenntartásának egységes szabályozása. (B. K. 183.)

22,000/1929. I. M. sz. A jelzálogról szóló 1927:XXXV. t. c. életbeléptetése s az ezzel kapcsolatos átmeneti szabályok. (B. K. 185.)

23,000/1929. I. M. sz. A telekkönyvi rendtartásnak és nemperes eljárás szabályainak a jelzálogjogról szóló 1927:XXXV. t. c. életbeléptetésével kapcsolatosan szükséges kiegészítése és módosítása (B. K. 189.)

4,020/1929. eln. N. M. M. sz. A betegségi biztosítási járulékokból és az azok után számitott késedelmi pótlékokból származó tartozások rendezése és az 1928. december 3-ik napjáig kirótt betegségbiztosítási járulékok késedelmi pótlékainak törlése. (B. K. 191.)

3217/1929. B. M. eln. sz. Érdekképviselői törvényhatóság bizottsági tagok választásának szabályozása. (B. K. 197.)

115,967/1929. P. M. sz. Idegen államok pénznemében megállapított értékeknek, az illetékeknek, továbbá a fényűzési és általános forgalmiadó megállapítása szempontjából pengő értékre történő átszámítása. (B. K. 197.)

24.000/1929. I. M. sz. A végrehajtási eljárás szabályainak a jelzálogról szóló 1927. XXXV. t. c. életbeléptetésével kapcsolatban szükséges kiegészítése és módosítása (B. K.)

269,871/1929. B. M. sz. Kiskorúak gyámságának szabályozására, teljes korúak gyámságára és hasonló védelmi intézkedésekre vonatkozó két hágai nemzetközi egyezményről. (B. K. 206.)

49,700/1929. I. M. sz. A trianoni szerződés következtében megosztott önkormányzati testületek egyes vagyoni viszonyainak rendezéséről szóló 1929:IV. t. c. végrehajtásához szükséges telekkönyvi szabályok. (B. K. 207.)

1500/1929. P. M. sz. a jelzálogról szóló 1927. évi XXXV. t.-c. életbeléptetésével kapcsolatos illetékügyi rendelkezésekről. (B.K. 185.)

JUDICATURA.

424. Nőtartásdíj megváltása után életközösségvisszaállítás. A házasfeleknek a fennálló jogszabályok értelmében kétségtelen szabadságukban áll vagyoni viszonyaikat szerződéssel szabályozni és így természetesen az ideiglenes nőtartás tekintetében is köthetnek egyezséget, mely esetben ez az egyezés a H. T. 102. §-ában foglalt rendelkezések helyébe lép és a felekre kötelező.

Ha azonban a házastársak a különélésük alatt azzal a céllal kötötték a vagyoni viszonyaikat rendező egyezséget, hogy a házasságot felfogják bontani és a férj az összes vagyoni és így a nőtartási igények végkielégítéséül nejjének bizonyos összeget kifizet: ez az egyezés az állandó birói gyakorlat szerint hatályát veszti, ha a házastársak az együttélést újra visszaállítják, arra tehát ismételt különválás esetén a felek nem hivatkozhatnak, hacsak magában az egyezésben nem foglaltatik kifejezetten oly kikötés, amely szerint az egyezés az életközösségnek esetleges visszaállítása után bekövetkező újbóli különélés esetére is hatályos.

Az X vessző alatti okirat ugyan azt tartalmazza, hogy az alperes nőtartást „soha, semmiféle jogcímen nem követelhet“, ez a nyilatkozat azonban a kir. ítélőtábla megítélése szerint nem magyarázható akként, hogy alperes ezt a joglemondást arra az esetre is tette, ha a házassági életközösség visszaállítása után a házasfelek újból különválnak. Nem értelmezhető ez a nyilatkozat ilyképen azért sem, mert a joglemondásnak természetesen annak mértékére és terjedelmére is határozottnak és minden kétséget kizárónak kell lennie. (Szegedi Tábla P. I. 2270/1928.)

425. Özvegyi jog és érdemtelenség. Az állandóan követett birói gyakorlat szerint az az özvegy, aki özvegyiségének tartama alatt ágyasságra lép, s enélkül is, ha törvénytelen gyermeknek ad életet, az özvegyi jogra érdemtelenné válik és az özvegyi jogot megszüntető, ennek az érdemtelenségnek a jogi következményei alól csak abban az esetben szabadul, ha olyan tényeket igazol, amelyekből arra vonható következtetés, hogy az elhalt férj örökösei az özvegynek, a jó erkölcsökbe ütköző ezt a magaviseletét megbocsátották.

A felperes, aki az alperesnek a jelen perben panaszolt erkölcs-

telen magatartásáról tudva, vele — kényszerítő körülmények híján — évek során át közös háztartásban maradt — a hosszú ideig tartó együttélésre tekintettel olyannak tekintendő, mint aki anyjának a jó erkölcsökbe ütköző korábbi magaviseletét megbocsátotta. (C. I. 4651/1927.)

426. Céghasználat. Az alperes felülvizsgálati kérelme folytán csupán az volt eldöntendő, hogy a felperest, mint magánembert, a Kt. 24. §-a alapján megilleti-e a névjogának védelme az alperessel szemben? Az alperesnek a felebbezési bíróság idevágó állásfoglalását támadó panaszai nem vezethetnek sikerre.

A Kt. 24. §-a ugyanis mindenkit oltalomban részesít, aki valamely cég bitorlása által jogaiban sérelmet szenved; következőleg felperes is joggal felléphet cégbitorlás címén minden olyan kereskedővel szemben, ki cége szövegében jogosulatlanul használja az ő nevét és ezen nem változtat az a körülmény sem, hogy a felperes előző, ugyancsak az ő nevét tartalmazó céget már céghasználattal másokra átruházta, mert az nem egyértelmű a saját nevéhez való joga érvényesítéséről mindenkivel szemben való lemondással, hanem csak annyiban korlátozza a Kt. 24. §-án alapuló kereseti jogát, hogy ily alapon jogszerűen nem léphet fel az ellen, ki tőle nyert jogot a nevét tartalmazó cégszöveg használatára.

Tehát adott esetben csak az a döntő, hogy az alperest a keresetindításkor felperestől eredően megilleti-e a jog a felperes nevét tartalmazó cégszöveg használatára?

E részben nem hagyható figyelmen kívül, hogy a csatolt cégiratok tanúsága szerint, a fennállott betéti társaság mindhárom tagja, köztük a jelen peres felek, közös kérelmet terjesztettek elő a felperes nevét is tartalmazó (W. J. és társai) cégüknek megszűnés okából való törlése iránt anélkül, hogy az alperes az általa tovább folytatott kereskedelmi üzletet egyidejűleg a régi cégszöveggel bejegyeztette volna, már pedig a folyamatosságnak ekkép megszakításával szükségképp megszűnt az alperesnek a bejegyezve volt cégszöveg tovább használatához való joga annak ellenére is, hogy a társasági szerződésben az üzlet tovább folytatója javára biztosított e jogot a társasviszonyuk megszűntetése tárgyában létesített egységük nem is érintette. (P. IV. 7421/1928.)

427. Örökösök felelőssége a nevükben és javukra folytatott üzlet adósságaiért. Az 1922. évi XII. t. c. 7. és 8.

§§-ai értelmében az iparos halála után az ipart az iparos életben maradt házastársa a saját jogán és emellett, vagy pedig csupán az örökhagyó gyermekei és unokái javára is azok nagykorúvá válásáig folytathatja, köteles azonban ezt 3 hónap alatt az iparhatóságnak bejelenteni.

Az 1877. évi 20. t. c. 20. és 35. §-ai értelmében, ha az anya, mint t. és t. gyám a kiskorúakra háramlott üzletet átvenni kívánja, köteles a gyámhatóság jóváhagyását kikérni.

Panaszosok nem igazolták azt, hogy a gyámhatóság hozzájárult ahhoz, hogy az örökhagyó üzletét az özvegy a kiskorúak javára folytassa, ily gyámhatósági hozzájárulás hiányában pedig az özvegy által az üzletvezetés körében vállalt kötelezettségek a kiskorúakat akkor sem terhelik, ha az özvegy az üzletet a valóságban a kiskorúak javára is folytatta és kötelezettségeket a kiskorúak nevében is vállalta volna.

A hagyaték megnyitakor már teljeskorú örökös, valamint a későbbben teljeskorúvá vált örökös javára az üzlet a hivatkozott törvényes rendelkezések szerint nem folytatható s így az özvegy által vállalt kötelezettségek ezeket az örökösöket, vagyis a II. és III. r. panaszlottakat csakis akkor terhelnék, ha ezek az üzletet az özvegyvel társas viszonyban folytatták volna.

Ezt azonban a panaszosok nem igazolták s így helyesen állapította meg az elsőbíróság, hogy a II—IV. rendű panaszlottaknak adósi minősége igazolva nincs és ennek folytán helyesen döntött az elsőbíróság mikor a panaszosokat csődnitási kérelmükkel ezekkel a panaszlottakkal szemben elutasította. (Szegeci Tábla. 662/1929.)

428. Választott bíró személye. A 25700/1925. I. M. számú rendelet alapján 1925. évi június hó 1-én életbelépett, az 1925: VII. t.-c. 20. §-ban meghatározott rendelkezéshez képest tényleges szolgálatot teljesítő ítélőbíró vagy ügyész választott bíróságnak sem elnöke, sem tagja, sem jegyzőkönyvvezetője — az ott megjelölt, ezuttal fenn nem forgó kivételtől eltekintve — nem lehet és az ezen rendelkezés ellenére kötött választott bírósági szerződés és a hozott választott bírósági ítélet semmis.

A törvény ezen rendelkezésénél fogva kétségtelen, hogy a felek közt létrejött választott bírósági szerződés semmisnek tekintendő és hogy az annak alapján eljáró választott bíróság által 1926. évi május hó 18-ik napján meghozott, a felperes által

érvénytelennek kimondani kétféle ítéletet semmis. E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy nevezett választottbírói elnök 1926. évi január hó 31-ével nyugalomba vonult és ekként választott bírósági eljárás későbbi folyamán az ítélet meghozatalakor már tényleges kir. ítélőtáblai bírói tiszteletbe nem töltött, amennyiben ez a változás a felek választott bírósági szerződésének érvénytelenségét meg nem szüntette és meg nem szüntethette. (P. IV. 8603/1928.)

429. Ellátási szerződés örökség reményében. A bírói gyakorlatban kifejezésre jutott és elvi jelentőségre is emelkedett (E. H. 140. szám) jogszabály értelmében az a fél, aki másnak szolgálatát és ennek keretében gondozását és ápolását azzal a feltétellel vállalja magára, hogy az ígértező őt vagyonának örökösévé nevezi ki, ez a feltétel azonban teljesedésbe nem ment, — jogosítva van az ígértezőnél eltöltött szolgálati idejének megfelelő díj fizetését az örökösöktől követelni abban az esetben is, ha a végzett szolgáltatásért fizetést a felek nem is kötöttek volna ki.

Nem tehetette azonban a kir. Kúria magáévá felperesnek azt a jogi álláspontját, amely szerint a bíróság az ápolás és gondozás ellenértékének a mérlegelésére azért nem hivatott, mert a szülőkkel létesült megállapodás egységessége kizárja azt, hogy a végzett szolgálat ellenértékének a megállapodásban meghatározott mennyisége, a megállapodásnak a szolgálat díjazását kikötő részétől elkülöníttessék, — már pedig néhai szülei a szolgáltatás ellenértékét előzetes ígéretükkel még életükben pontosan megállapították és végrendeletükben kifejezett akaratnyilvánításukkal utólag meg is erősítették.

A szülőkkel kötött megállapodásnak a felülvizsgálati eljárásban irányadó és fentebb ismertetett tartalma ugyanis nem hagy fenn kétséget aziránt, hogy a szülők a felperes szolgálatait ezután alkotandó végrendeletükben, tehát haláluk esetére szóló egyoldalú intézkedésben csak öröklési várománnyal kívánták jutalmazni, — az ily egyoldalú halálesetre szóló intézkedésnek azonban a végrendelezők életében semmi jogi következménye nincs, — következésképp az örökhagyók még életükben tett azzal az ígéretükkel, hogy a felperest vagyonuk egy részére örökösükké fogják tenni, a felperes által végzett szolgálatok értékét joghatályosan meg nem állapíthatták, — az örökhagyó halála után pedig ennek a végrendeletnek azért nincs semmi ereje, mert az a törvényes alakosságok betartása nélkül jött létre, nem bírhat tehát az érvénytelen

végrendelet azzal a hatállyal sem, hogy a végrendelezőknek a szolgálatok jutalmazására irányult akaratnyilvánítását megerősíthesse.

Ezek szerint az örökhagyóknak ismételtén tett abból a kijelentéséből, hogy a felperest örökösükké fogják tenni, helyes ugyan a következtetés arra, hogy a felperes által végzett szolgálatok ingyeneseknek nem tekinthetők, — egyidejűleg azonban ezeknek a kijelentéseknek a szolgálatok ellenértékét kötelezően megállapító tartalmat tulajdonítani nem lehet, — a fentebb már kiemelt anyagi jogszabály értelmében tehát a felperes jogosan csak annak a bírói megállapítását kérheti, hogy az örökhagyók háztartásában teljesített szolgálatok ellenértéke címén őt nejjével együtt mennyi illeti meg.

A kir. Kúriának más, hasonló perben kihallgatott szakértők vallomásából nyert hivatalos tudomása szerint az egyszerű földművesek háztartásában teljesített ápolás és gondozás díja egy személy után napi három pengőre tehető, — ugyanilyen háztartásban ápoló két személy után tehát a kir. Kúria a Pp. 271. §-a alapján az ápolás és gondozás díját napi hat pengőben — hat hónapra tehát összesen 1080 pengőben állapította meg és ennek az összegnek meghatározásánál nem vette figyelembe azt a körülményt, hogy a felperes nejjével együtt az örökhagyók házában ellenszolgáltatás nélkül lakott és éveken át gazdaságukban élt, — mert a nem vitás tényállás szerint mindketten az ápolást az örökhagyók amaz ígérete mellett teljesítették, hogy a felperest az ellátáson felül nevezik majd ki vagyonuk egy részének örökösévé. (C. III. 2935/1928.)

430. Özvegyi jog a második feleség részére. A második feleséget az 1840:VIII. t. c. 18. §-a alapján azonfelül, hogy a férjével közösen lakott házban bennmaradhat s a ház használatát, amennyiben az az ő szükségletét meg nem haladja, mással megosztani nem tartozik, a férjnek öröklött vagyonából, valamint a korábbi házasságának tartama alatt szerzett vagyonából egy gyermek rész haszonélvezete is megilleti. A férj az özvegy haszonélvezeti jogát végrendeletében szabályozhatja ugyan, azonban annak törvényes mértékét nem sértheti. Ez a szabály a férj által tett ajándékozással szemben is áll. A második feleség ennél fogva özvegyi jogát az örökhagyó korábbi házassága alatt szerzett vagyonának elajándékozása esetében is érvényesítheti, még pedig a bírói gyakorlat

értelmében akképen, hogy a megajándékozottól a lakás használatának és az egy gyermekrészt haszonélvezetének egyenértékét követelheti. (C. I. 1237/1927.)

431. Lakás lelépési díjának visszakövetelése. Az ügy érdemi elbírálhatása szempontjából a m. kir. Kúria nem találta lényegesnek annak megállapítását, hogy a felperes és alperes között a csatolt adás-vételi szerződés kötése idején valójában a szóbanforgó lakás főbérletének átruházására nézve jött-e létre megállapodás.

Amennyiben ugyanis ily megállapodás létrejött, az ezt tárgyzó szerződés, mint törvényes tilalomba ütköző, semmis és felperes, aki a törvényes tilalmat maga is ismerte, e szerződés megkötéséből folyólag kártérítést nem követelhet.

A lakás átruházásáért állítólag fizetett összeget sem követelheti vissza a felperes az előbbi állapot helyreállítása címén, mert az előbbi állapot helyreállítása a per adatai szerint nem lehetséges.

Alaptalan gazdagodás okából a felperes, aki a teljesítéssel a törvényes tilalom ellen szintén vétett, a szolgáltatást csak annyiban követelhetné vissza, amennyiben azt a méltányosság megkívánja.

A felperes nem hozott fel olyan körülményeket, amelyek a méltányosság alkalmazását indokoltá tennék, hanem csupán arra alapította visszakövetelési igényét, hogy a megvett lakást el kellett hagynia.

A törvényes tilalomba ütköző szerzés mellett a lakás megtarthatása kezdettől fogva kockázatos volt, ami a felperes terhére esik, mert nem is állította, hogy az alperes valamely időtartam tekintetében szavatosságot vállalt volna, de ilyent, különösen a hatósági igénybevétel ellen joghatályosan nem is vállalhatott. (C. VI. 4593/1927.)

108. Nyugalmazott kir. ítélőtáblai bíró 3¹/₂ évi helyettesi gyakorlattal, melyből 8 hónapot, mint hivatalból kirendelt helyettes töltött el, állást keres. Cim: Török János ny. kir. ítélőtáblai bíró, Balatonföldvár Üdülő villa Ujstrand-út.

109. Hat évi közjegyzőhelyettesi gyakorlattal, kitünő bizonyítványokkal és német nyelvjogositvánnyal rendelkező helyettes első-sorban fővárosi irodában állást keres. Cim: varasdi Horváth Jenő dr. Budapest, II., Zsigmond-utca 7. I. 8.

110. Közjegyzőjelölti állást keres német, francia s kevés tót nyelvtudással 24 éves, nőtlen, r. kath. ³/₄ éves ügyvédjelölt. Cim: dr. Streitmann András Budapest, VIII., József-u. 16-18.

111. Jogszigorló 3 évi gyakorlattal, az új hagy. eljárásban jártassággal, gépirással, jó kézírással, nagyon jó bizonyítványokkal állást keres. Cim: Kovács László jogszigorló Kiskunhalas.

112. Nyug. községi jegyző 25 évi szolgálattal, telekkönyvi hagyatéki s irodai teendőkből teljes jártassággal, kitünő referenciákkal fővárosi irodában állást keres. Cim a kiadóban.

113. Közjegyző árvája, közjegyzői ügyvitelben, hagyatéki eljárásban önálló, fővárosi irodában segédi, vagy irodakisasszonyi állást keres. Cim. dr. Lénárt Dezső budapesti kir. közjegyzőnél III., Lajos-u. 146/148. tudható meg.

114. Közjegyzői irodában állást keres több évi gyakorlattal bíró perfekt segédnö. Cim a kiadóban. (13.)

115. Kilenc évi gyakorlattal bíró perfekt gép és gyorsírókönyv közjegyzői irodában alkalmaztatást keres. Cim a kiadóban. (10.)